Donderdag 7 Januari 1915 — Prijs: fr. 0.05 - Voor Brussel en omliggende fr. 0.10. — Tweede Jaargang, Nr 48.

Vlaamsche Gazet

HET LAATSTE NIEUWS

Beheer en Redactie:
A. & P. B. BAEYENS Roodestraat. 44
Voornaamste medewerkers:
Lode Baekelmans. — Jan Bruylants. — Mr Arth. Cornette. — Vict. De Meyere. — Aut. Moortgat. — Ary Delen. —

Het best ingelicht en meest verspreid ochtendblad van België. - Verschijnt 7 maal per week

AANKONDIGINGEN:
Eerste bladz. per regel . . 2.00
Tweede » » 1.00
Derde » » 0.50
Vierde » » 0.35
of volgens overeenkomst.
Doodsbericht » 5.00
Voor alle annoncen zich te wenden:
Bureelen ROODESTRAAT, 44

ONS MENGELWERK

DE BIJVAL WELKE WIJ MET ONS MENGELWERK

"DE ELLENDIGEN"

BEKOMEN HEBBEN WAS BOVEN VERWACHTING. OOK HEBBEN WIJ, OP AANVRAAG VAN DE OVERTALRIJKE LEZERS DIE HET NUMMER 1 NIET MEER KONDEN MACHTIG WORDEN, BESLOTEN HEDEN HET BEGIN VAN HET WERK NOG EENS IN ZIJN GEHEEL OP TE NEMEN. WIJ HOPEN HIERMEDE DEGENEN DIE ONS NUMMER VAN GISTEREN NIET MEER KONDEN BEKOMEN EEN GOEDEN DIENST TE BEWIJZEN.

Economische toestand van België

I

Hoe langer de oorlog duurt en hoe grooter de waarschijnlijkheid wordt, dat een definitieve beslissing nog gerumen tijd zal uitblijven, des te belangrijker wordt het vraagstuk over de ekonomische toekomst van België. Waarom? Zoowel Duitschland als Frankrijk zijn en zullen in den huidigen oorlog waarschijnlijk nooit geheel verstoken blijven van handelsverkeer met het buitenland, men kan zelfs zeggen, dat niet alleen Frankrijk — welks nijverheidsdistrikten ten deele door de Duitsche troepen bezet zijn — maar ook Duitschland — dat door de neutrale havens van Skandinavië, Holland en Italië zijn goederen verzenden kan — nog steeds een aanzienlijke handel voert met het buitenland en overzeesche havens.

België daarentegen is door het verloop van den oorlog reeds maanden lang in den waren zin van het woord geheel van de buitenwereld afgesloten, zijn hoogovens, zijn staal- en ijzerfabrieken liggen stil, de textiel-, cement- en glasnijverheid is verlamd, en wat nog voortgebracht wordt is nog niet genoeg om aan de zeer geringe binnenlandsche behoeften te voldoen.

De Belgische ijzer-, textiel-, cement- en glasnijverheid zijn echter de eigenlijke uitvoernijverheden van het land. De geheele ekonomische welvaart is gegrondvest op hetgeen deze nijverheden opbrengen, terwijl het grootste gedeelte der bevolking door deze takken van nijverheid in haar onderhoud kan voorzien.

Daar deze voornaamste nijverheden van België groote kolenverbruikers zijn, kan ook het Belgische mijnwezen — waardoor ongeveer 150,000 werklieden hun brood verdienen, en waarin ongeveer 1 miljard franks belegd is — niet werken, omdat het geen afzetgebied kan vinden.

Door den huidigen toestand is dus de geheele Belgische nijverheid verlamd, en vooral is daardoor de uitvoer onmogelijk geworden. Welk een belangrijk feit dit is wordt door de Belgische uitvoercijfers bewezen: 80 t. h. van de geheele Belgische voortbrengst wordt in normale tijdsomstandigheden uitgevoerd. Men hoort op het oogenblik veel spreken van het afnemen der werkeloosheid in Engeland, maar wanneer zulke beweringen inderdaad waar zijn, dan moet men het daaraan toeschrijven, dat niet alleen een groot aantal werkeloozen dienst neemt in het leger, maar ook dat de Engelsche ijzernijverheid nu in de gelegenheid is haar eigen voortbrengst te verhoogen, teneinde te kunnen voorzien in de leemte welke ontstaat door het ophouden van den Belgischen uitvoer. De grootte van het afzetgebied van de Belgische metaalnijverheid op de Engelsche markt bewijzen de volgende cijfers: in het vorige jaar voerde België naar Engeland ongeveer 100,000 ton onbewerkt staal uit, 200,000 staven ijzer, 60,000 ton blik en verder aanzienlijke hoeveelheden bandijzer, ijzerdraad en verdere ijzervoortbrengselen. Natuurlijk zal Engeland er ook naar streven de belangrijke afzetgebieden van de Belgische metaalnijverheid: Zuid-Amerika (hoofdzakelijk Brazilië en Argentinië, Indië en Oost-Azië in bezit te nemen. Daar België naar deze landen jaarlijksch 1 miljoen 500,000 ton ruw en bewerkt ijzer daarheen zond, zou zulks wel de moeite waard zijn.

Dit zelfde doel bestreeft Engeland ook met betrekking tot de textiel-, glas- en cementnijverheid. De Belgische nijveraars hadden het afzetgebied in Afrika, Indië en Australië eerst met groote moeite en kosten veroverd. Met de Belgische venster- en spiegelglasnijverheid, welke 90 t h. van hare voortbrengst naar het buitenland uitvoerde, is dit hetzelfde geval. Hierbij speelt voornamelijk de werklieden-kwestie een groote rol, en vooral op dit punt koestert men in de kringen der Belgische venstersglasnijveraars groote zorg. Terwijl reeds vroeger een aanzienlijk gebrek aan arbeidskrachten in deze tak van nijverheid bestond — en het vervangen van de glasblazers door de nieuwe wettelijke bepalingen van de Belgische regeering nog meer bemoeilijkt werd — mag men nu veronderstellen, dat een groot aantal van deze bijzondere vaklieden in den oorlog gedood zijn. Anderen zijn naar Frankrijk of Engeland gevlucht en de Engelsche glasfabrieken doen, zooals blijkt uit de in Londen gedrukte Belgische bladen, alle mogelijke moeite om het personeel van de Belgische fabrieken in hunnen dienst te krijgen. Tegelijkertijd krijgt Engeland volkomen vrij spel op de Japansche, Chineesche, Zuid-Amerikaansche en Canadeesche markten, welke tot dusver bijna uitsluitend door België bediend werden.

Het valt dus niet te loochenen, dat de Belgische nijverheid moeilijke tijden tegemoet gaat. De ekonomische moeilijkheden doen zich echter niet alleen op nijverheids, maar ook op geldelijk gebied voor.

W. F.

OVERLIJDEN

van den heer

Charles CORTY

Voorzitter der Handelskamer

Heden middag kwam ons een treurige tijding toe: met leedwezen vernamen we den dood van den heer Charles Corty, voorzitter der Handelskamer, na een leven van werkzaamheid en opoffering overleden in den ouderdom van 72 jaar.

Lid der Handelskamer sinds 1878, werd hij in 1883 afdeelingspresident, betrekking die hem de introductie bezorgde van het Centraal-komiteit, waarvan hij in 1873 secretaris werd.

Maar slechts na zijne benoeming tot president, in 1898, hadden zijne collegas de gelegenheid om zijne zeldzame gaven te bewonderen.

Al de werkzaamheden der Handelskamer opsommen waaraan hij zijne medewerking verleende, zou ons niet mogelijk zijn.

In 1878 werden de scheidsrechterlijke kamers ingericht en in 1895 plaatste de Handelskamer zich aan het hoofd der beweging tegen het onderwerp van beschermende rechten op de voedingsmiddelen.

Van 1899 tot 1905 toont de Handelskamer eene groote bedrijvigheid betreffende het maken van de nieuwe kaaien op het Zuid en de binnendokken ten Noorden; de verbetering van de spoorweginrichting aan de haven was insgelijks het werk van de Handelskamer.

De heer Corty had een aanzienlijk deel in al deze belangrijke beraadslagingen.

In 1907 werd M. Corty tot lid benoemd van de Kommissie door de regeering ingesteld om middelen te beramen tot verbetering van de rivier. Het plan 't welk ons 3,000 meters kaai in diep water aan den hoek van Austruweel gaf, werd daarop aangenomen. Vijftien jaar hardnekkige en onverpoosde pogingen van den heer Corty hadden deze gelukkige uitkomst helpen verzekeren.

De 50e verjaring van de Vrijmaking der Schelde werd in de maand Juli van verleden jaar met groote plechtigheid gevierd. De voorzitter hield er eene merkwaardige redevoering waarin hij hulde bracht aan de vertegenwoordigers der vreemde naties die tot den bloei van Antwerpen hebben bijgedragen.

Voor onze Arme Kleine Zieken

M. Victor Van Oeteren, kommissaris van politie	2.—
Toch	1.—
Courtois	1.—
Coopman	1.—
Reniers	1.—
Baesen	1.—
Jacobs	1.—
Van den Plas	1.—
Roerberck	0.50
Aertssens	0.50
Van Reeth	0.50
Gastermans	0.50
Huysmans	0.50
A. Duval	0.50
Meuleman Karel	0.50
Moreel, Ph.	0.50
Crahay, Aug.	0.50
Brouns, Jan-Hen.	0.50
Marichal, Jan	0.50
Blondeau, J. F.,	0.50
Verachtert, Frans	0.50
Martens, August	0.50
Stroolynck, Alois,	0.50
M. Dens, Fr., kommissaris	2.—
Oyen, Ed., adjunkt-kommissaris	0.50
Gevers, Cas. adjunkt-kommissaris	0.50
Dujardin, H., adj.-kommissaris	0.50
Guns, Fr., hoofdagent,	0.25
Denil, L., hoofdagent,	0.25
De Messemaker, Jan, hoofdagent,	0.25
Vertessen, Aug., agent	0.25
Huybrechts, Jan, agent	0.25
Cools, Alfons, agent,	0.25
Teysen, Petrus, agent	0.25
Dirks, Jozef, agent	0.25
Peyck, Karel, Lod., agent,	0.25
Borremans, Aug., agent,	0.25
Pet., Van der Poorten, agent,	0.25
De Waele, agent	0.25
A. Engelen, agent,	0.25
Lavrijs, agent	0.25
Th. Van Couten, agent	0.25
Van Dee, agent	0.25

KRONIJK VAN DEN DAG

DE BEVOORRADING. — De «Nieuwe Rotterdamsche Courant» verneemt uit gelooveuswaardige bron, dat de konsul der Nederlanden te Berlijn, gesteund door de ambassadoren van Spanje en der Verenigde Staten, stappen heeft aangewend bij het Duitsch bestuur tot het regelen van het opeischen der levensmiddelen in België.

Het Duitsch bestuur heeft de verzekering gegeven dat, zoolang de Belgische bevolking van levensmiddelen voorzien is, welke uit den vreemde komen, geene enkele opeisching zal gedaan worden, noch van de levensmiddelen die van het buitenland komen, noch van de bestaande voorraden.

Dus, besluit de «N. R. C.», is het doel van het Internationaal komiteit van bijstand ten volle gelukt.

OVERBRENGEN VAN BRIEVEN. — We roepen de aandacht van de personen, die zich gelasten met het overbrengen van brieven op het gevaarvolle van die taak.

Dagelijks worden talrijke personen opgebracht en opgesloten en ze stellen zich bloot aan strenge vervolgingen.

Talrijke ouders klagen over het feit geen nieuws van hunne zonen, die bij het leger zijn, te ontvangen; zulks zal niet veranderen zoolang het verbod in stand gehouden wordt brieven over te brengen.

RAFAEL VERHULST. — Onze vermaarde Vlaamsche dichter Rafaël Verhulst heeft ter herinnering aan de vlucht der Belgen naar Holland een prachtig gedicht geschreven getiteld «Aan Holland», waarop de toonzetter Albert Stordiau muziek gemaakt heeft.

TE GENT. — De hoogleeraren Pirenne en Fredericq der Hoogeschool van Gent werden als gijzelaars ontslagen.

TER VERLENGING VAN HET SLUITINGSUUR. — Ten lokale «De Gulden Arend» Reyndersstraat, 34, is een komiteit tot stand gekomen onder de leiding der volgende Heeren:

Voorzitters: MM. Van den Bogaerd en J.B. Dorekens; Sekretaris: A. Roger; Leden: J. Tixhon, Ch. De Smedt, G. V. d. Eynden, Geo. Crabbé, L. Van den Eynden.

Deze kommissie heeft ten doel stappen aan te wenden bij de bevoegde overheden tot het bekomen eener verlengenis van het sluitingsuur voor de Antwerpsche neringdoeners. Eene algemeene vergadering zal in dien zin belegd worden op Donderdag 7 Januari a.s. ten 3 uren (Belgisch uur) stipt, in bovengemeld lokaal.

Het komiteit doet eenen dringenden oproep aan al de belanghebbenden deze bij te wonen in grooten getalle ter vrijwaring ons aller belangen.

VOOR DE BURGERWACHTEN. — Eergisteren morgen waren de burgerwachten opnieuw op de naamafroeping bijeengeroepen. Iets dat door allen met groot genoegen vernomen werd, is dat voortaan de naamafroeping maar alle 14 dagen zal plaats grijpen.

TRAM NAAR HOBOKEN. — De trammaatschappij heeft aan onze vraag betreffende het herstellen van den dienst Antwerpen-Hoboken een gunstig gevolg gegeven.

Van af 1 Januari rijdt de tram regelmatig en we bedanken de Cie des Tramways in naam van de Hobokenaars.

AAN HET FRONT. — De vrienden van den heer Frans Brasch, de voorheen zoo werkzame schatbewaarder van de Oudleerlingenbond school 7, bevindt zich op het oogenblik te Veurne, in eene bloeiende gezondheid.

DOOD VAN PÉGUY. — Barrès heeft in «L'Echo de Paris» het verhaal medegedeeld van den dood van Charles Péguy. Hoe die voor zijn land is gevallen weet Barrès door het verhaal van een soldaat.

Het was den 5n September te Villeroy. Er werd een aanval gedaan. De soldaat, doodelijk gekwetst, heeft uit het hospitaal een laatste hulde willen brengen aan de nagedachtenis van zijn dapperen luitenant een held die voor «ons een ware vriend was», een kameraad voor zijne soldaten, zooals de Fransche officieren trachten te zijn.

Het is hier niet de plaats voor dit heldenverhaal. Wij kennen het ook maar uit tweede hand. Een zin moge toch vertaald:

«De jonge en klaroenende stem van den luitenant Péguy beveelt te vuren; hij staat achter ons, rechtop, moedig, heldhaftig onder den regen van neerfluitend lood, waartusschen het duivelsche geratel der Pruisische mitrailjeuzen zich hooren laat. Péguy beveelt aan zijn manschappen zich neer te leggen op het veld; zelf blijft hij staan. Hij staat daar als om de kogels uit te dagen; 't is of hij de dood roept die hij in zijn verzen heeft bezongen.»

Het poëma is volmaakt. Inderdaad hier werden daad en denken een. Hier is dat bereikt.

Heureux ceux qui sont morts pour une juste [guerre,
Heureux les épis murs et les blés moisonnés.
Gelukkig zij die sterven voor een eerlijken [oorlog,
Gelukkig de rijpe aren en het afgemaaide [graan.

Dit gedicht werd hier vroeger reeds aangehaald.

Herinneren wij hier nog dat Péguy zijn laatsten brief aan zijne jonge verloofde sloot met deze schoone woorden:

«Als ik niet weerkeer denk dan aan mij zonder rouw. Wat ik nu doen ga is twintig jaren werkens waard.»

Péguy telde juist 44 jaar.

IN DE AKADEMIE. — Antwerpen is een kunststad. Antwerpen heeft een groot kunstverleden. Antwerpen heeft eene roemrijke Akademie. Welnu te Antwerpen werden onmiddellijk na het bombardement alle scholen en onderwijsgestichten heropend. Dat was goed, dat was noodig ook. Wij hebben toen volmondig de genomen beslissing toegejuichd in de meening, natuurlijk dat ook de Akademie van Schoone kunsten hare poorten zou openen.

Nu vernemen we, met verwondering, dat zulks niet is geschied en er zelfs sprake is dat zulks in het geheel niet geschieden zal! Welke reden bestaat er toch om het teekenonderwijs bepaald te schorsen in de stad van Rubens en Van Dyck?

Gebrek aan professoren? Zeker niet. Die zullen niet beter vragen dan hunne bezigheden te mogen hernemen, vooral daar hunne wedde hun geregeld uitbetaald wordt. Allen zijn ook weergekeerd of moesten reeds weergekeerd zijn. Gebrek aan leerlingen? Ook niet, we weten zulks want we ontvangen desaangaande meerdere klachten. En al waren er in elke klas slechts vijf leerlingen, dan nog moesten de lessen gegeven voor die vijf!

Koning Albert zegde onlangs te Veurne: de goede Belgen staan aan 't front of zijn te huis aan hunne bezigheid. Die woorden indachtig zou men van hoogerhand onmiddellijk maatregelen moeten treffen om de Akademie te heropenen en de professoren en ambtenaren die niet weergekeerd zijn moeten ambtelijk vervangen.

't Is hier een kwestie van plicht en recht: **plichtvan onderwijs te verschaffen aan de bevolking en recht onderwijs te ontvangen.**

Het Vatikaan en de Oorlog

Een medewerker van den kardinaal-staatssekretaris, laat in volgende verklaringen genoegzaam blijken, de bijzondere gunst door het Vatikaan aan Duitschland en Oostenrijk, de minachting voor de Fransche regeering betoond.

Dit stuk, dat reeds in meerdere buitenlandsche bladen opgenomen werd, is zeer belangwekkend:

«Hoe het met de vriendschap van den kardinaal-staatssekretaris voor de Fransche staat? Ik kan u daarop in korte woorden antwoorden: die vriendschap bestaat slechts in de pers, die niet gedoogen kan, dat de kerkpolitiek van Keizer Willem, boven alles een wijze politiek, zoolang deze heerscher, doorzichtiger dan alle andere politiekers, over Duitschland regeerde, dat deze kerkenpolitiek — zegde ik — meer gouden vruchten oogst.

» Het ware niet alleen snoode ondank, moest het Vatikaan nu de daadzaak loochenen, dat Keizer Willem zich streng alle anti-kerkelijke beweging onthield, maar «het zou zelfs ongelooflijk dwaas zijn, moest het Vatikaan met één wenk de vijanden van Duitschland en Oostenrijk de hand rijken». Dat wij in dezen tijd in het Vatikaan «menigvuldige genoegdoeningen ondervinden» en deze ondervinding enkel bedroefd wordt door het zicht der onschuldige slachtoffers, hoeft geen betoog. Met bijzonder genoegen ondervinden wij, dat het Fransche regeeringssysteem — wij bedoelen hier hoofdzakelijk de kerkvijanden en de vrijmetselaren, die gedurende tientallen van jaren aan de vestingen van het pausdom knagen, — niet alleen beëindigd is, maar zich naar den Canossagang begeeft, die aan ons en ook aan de Duitschers onbenadeelde schade-vreugde voorbereiden moet.

» We gevoelen het ook als hoogste voldoening, dat Keizer Willem, evenals zijn bondgenoot Keizer Frans Jozef, niet van noode hebben, met de zondaren, die thans komen om boetedoening te huichelen, een strijd aan te gaan, die de vijanden van Duitschland en Oostenrijk in de geschiedenis voor eeuwig schandvlekt! De kerkpolitiek van Keizer Willem is des te hooger te schatten, wijl hij, in zijne hoedanigheid van voerland, er alle belang zou bij hebben zich tot daden in te laten, die als anti-Roomsch te beschouwen waren. Sedert de regeering van Keizer Willem, leven we juist met de Duitsche regeering en het Duitsche volk in de beste verstandhouding, verstandhouding die door gebeurlijke misverstandjes niet gestoord kon worden.

» Wij vragen ons af: hoe zullen we 't met een Duitsche, hoe met een Fransche eindzege hebben? Het eerste heeft ons sedert lang de waarborgen voor het vervolg der aangename betrekkingen gegeven; van Frankrijk kunnen echter zelfs diegenen, die het vroeger zelfs wenschten, niet beweren, dat het ooit sedert 70 zulk een waarborg gegeven heeft. Integendeel! Frankrijk is natuurlijk niet te verwarren met de Fransche regeering. Van deze zal het volk zich meer en meer afwenden, en wij twijfelen er geenszins aan, dat de stormwind weldra de mannen wegvagen zal, die het volk op den religie-vijandigen zijweg voerden en ons zelfs met het mes op de keel den oorlog aandeden. Maar ieder noodwendig zuiveringsproces zoude worden vertraagd, indien we de onverantwoordelijke domheid begingen, dezelfde personnages uit den nood te helpen, die ons in vrede bestrijden en in den strijd voor ons kruipen. Eerst grondige veranderingen in de politieke en kerkelijke toestanden in Frankrijk, «dan eerst kan er een woord over den vrede worden gesproken», zoolang zulks welverstaan ons niet bij de oude vrienden in Duitschland en Oostenrijk in een loensch daglicht stelt.

» Hetzelfde geldt ook voor Engeland. Zoolang alles goed ging was het Vatikaan aan Engeland enkel bekend in de geschiedenis, in wiens verloop de verscheidene regeeringen van Londen niet altijd de bemoeiing der Roomsche kerk gewenscht hebben. Ik wil niet eens terugblikken op de 50ste en 60ste jaren der verloopen eeuw, maar mij hiermee vergenoegen, dat de Ieren ook nu nog den Heiligen Vader bidden, Londen het «bewustzijn» te geven van het groote onrecht aan dit volk aangedaan.»

Tot daar het ophefmakende oordeel van den woordvoerder van het Vatikaan.

Vooraleer dus Frankrijk zich niet onderworpen toont aan het Pauselijk gezag, kan het Vatikaan geen woord van vrede ten gunste van Frankrijk uiten.

Zoodat een bespoediging van den vrede, dat is het staken der vreeselijke menschenslachting, het einde van ellende en wee voor heel het Europeesche volk, door het Vatikaan wordt geweigerd, zoolang de belangen der Heilige Kerk, wier behartiging dezen gruweloorlog dus met zich brengt, zulks vereischen.

«Vrede zij op aard!» zegde *Jesus Christus.*

IJselijk straatgevecht tijdens den strijd om Dixmuide

Een korrespondent op het oorlogstooneel in België, deelt aan zijn blad een interessante episode mede uit den strijd om Dixmuiden.

Hoog stond de zon aan den hemel, zoo verhaalt de korrespondent, toen 's middags in de hoekige straten van Dixmuiden een wild straatgevecht woedde. Over slooten en graven rukten onze soldaten, waarbij zich vele vrijwilligers bevonden, uit het Oosten op.

De overweg over de spoorlijn was genomen. Turco's stonden met gevelde bajonet als katten tot den sprong gereed, achter de huisdeuren. De voorwaarts stormende Duitschers werden met het vuur uit kelders en van de daken ontvangen.

Los ging het op schreeuwende groepen van vluchtende vijanden, die zich bij den naburigen straathoek opnieuw in de huizen verschanste. Met ontstuimige energie rukten onze troepen voorwaarts. Huizen stonden reeds in brand. Als waanzinnig schreeuwenden liepen de inwoners van het plaatsje door de omgewoelde straten, waarin nog steeds de granaten insloegen.

Thans ging het over het Marktplein. Dan een nauwe straat binnen naar de kerk, die platgeschoten en rookend nog beschutting aan den vijand bood. Hoe wild sloeg alles om zich heen. Aan den hoekkant van het raadhuis drongen drie Berlijners naar voren. Plotseling stortte wild schreeuwend uit een kelder een donkere massa zich naar voren: Turco's, bloeddorstig als dieren, met blinkende tanden en fonkelende oogen. Ze waren door kogels getroffen en met bloed bedekt; wild stieten zij hun woest geschreeuw hun akelig geluid uit.

De drie Duitschers staken en sloegen in den hoop. Eén van hen kreeg echter een schot in het hoofd en stortte neer. De Turco's holden over hem heen. Rondom was alles bloed. De beide andere Duitschers wilden hun kameraad redden. Een hunner werd neergeslagen. Zijn bajonet kon hij niet meer gebruiken. Zij stak vast in de borst van een Fransch soldaat, die op hem toegesprongen was.

Een knal als de donder! Een granaat kwam aangevlogen en sloeg met een dreunenden slag in den menschenhoop. Een schreeuw, één enkele schreeuw klonk te midden van het hoorngeschal en tromgeroffel, te midden van het rumoer van den krijg, dat als het geluid van stormklokken door de stad ging.

Acht Turco's lagen vaneengereten naast de Duitschers, op de trap van het Stadhuis. Het was een schoone trap en een prachtvolle decoratieve muurhoek, met klimop begroeid en met al de bekoring der slanke gothiek.

Een Belgisch soldaat bekwam een heupwonde, een ander verloor een gedeelte van zijn linkerbeen, dat door een granaatsplinter werd weggerukt. Een hooge officier bleef bewusteloos ten gronde liggen, door een granaatsplinter aan het hoofd gewond. Om 8 uur 's avonds werd hij uit den warhoop verlost. Het schot was door zijn kepi gedrongen, had zijn schedel versplinterd en was aan den anderen kant weer heen gegaan.

Ik stond in lang gepeins aan dezen hoek. De klimop was weggerukt. De donkergroene bladen lagen vertrapt in het bloed. En de kepi van den Franschen kapitein, middendoor gescheurd, lag als een groote vreemde bloem op den grauwen, verweerden steen.

Vraagt Heden

aan al onze verkoopers den

GEILLUSTREERDEN ALMANAK

Het Lacherke voor 1915

Versierd met ongeveer 500 plaatjes

aan 10 Centiemen

De inhoud is even belangwekkend als aangenaam: De Klachten van den Portier; Een angstvolle Luchtreis; De Kluchtige Smokkelaar; Vastenavondpret; Ik ben tot trouwen geschikt; De Reis rond de Wereld in éénen Nacht; De Wonderbare Kapstok; De Nabootser; Nieuwjaarswee, enz., enz.

Wie zich eenige genoeglijke uren wil verschaffen mag niet nalaten onzen ALMANAK te koopen. De prijs is in het bereik van ieders beurs

10 CENTIEMEN

Oorlogstelegrammen

De gevechten in Frankrijk en België.

OFFICIEELE FRANSCHE MEDEDEELING

Parijs, 4 Januari. (Reuter.) — Officieel bericht van vanmiddag drie uur:

In Champagne is een buitengewoon hevig artilleriegevecht geleverd.

In de streek van Perthes-les-Hurlus en Mesnil-les-Hurlus hebben wij verscheidene steunpunten vermeesterd.

In den Boven-Elzas hebben wij een heuvel ten Westen van Cernay genomen.

In Steinbach hebben wij de wijk waarin de kerk en het kerkhof liggen bemachtigd.

OFFICIEELE DUITSCHE MEDEDEELING

Berlijn, 5 Januari. (Wolff). — Ambtelijk uit het groote Hoofdkwartier:

In O.-Pruisen en Polen is de toestand onveranderd. Onze aanvallen ten O der Bzura, bij Kozpow en Biskupt en ten Zuiden, maken vooruitgang. Ook ten Noord-Oosten van Belimow rukken onze troepen vooruit. Ten Oosten der Rawa, over Nowin en de hoogten ten noorden van genoemde plaats, meer zuidelijk tot op Pilica, evenals op den rechter Pilica-oever, heeft er zich geene verandering voorgedaan. De toestand der wegen en het slechte weer hinderen ons in onze operaties.

BESCHIETING DER BELGISCHE KUST

Omtrent de laatste beschieting van de Belgische kust meldt men ons nog uit Cadzand:

Het geweer- en machinegeweervuur heeft geduurd van 's middags omstreeks 2 tot 4 1/2 uur. Ook zag men veel rook tusschen Knocke en Heijst, dit zou dan moeten zijn op Duinbergen, een badplaatsje tusschen beide steden. De rook werd ook Zondag nog gezien, doch vlammen of vuur zag men niet. Vanuit de duinenreeks van Cadzand kon men Zondag aan deze zijde van Knocke groote bedrijvigheid waarnemen. Ik zag veel menschen loopen, waartusschen kinderen. Of dit vluchtelingen waren, welke daar tegengehouden werden, weet men niet, maar dit giste men toch. Men had veel hoop dat er Zondag nog eens een enkele vluchteling zou doorkomen, die uitleg kon geven, maar tot het donker werd kwam er niemand, elk wordt tegengehouden. Zoover wij konden zien, taan nog alle torengebouwen, zooals die der kerken te Heijst en Zeebrugge, en ook de watertoren en vuurtorens te Knocke en Heyst staan nog overeind. De watertoren te Zeebrugge, welke naar ik vernam pl. m. 80,000 franks heeft gekost, schijnt geheel vernield te zijn.

Ook Zondag werd weder druk geschoten, maar nu verderop. Sommigen waren van oordeel, dat het bezuiden Oostende was, maar anderen dat het dichterbij was. Omstreeks halftwaalf 's morgens werd op de hoogte van Heijst eenmaal in de richting van de zee een kanonschot gelost. Vermoedelijk werden toen weer Engelsche oorlogsschepen gezien, maar het bleef bij dat eene schot.

In tegenspraak met het bovenstaande en met vorige berichten over de beschieting van Zeebrugge, door Engelsche oorlogsschepen, meldt men ons uit Sluis, dat er geen bombardement heeft plaats gehad. Het kanongebulder van Zaterdag kwam doordat de groote kanonnen, die van Duitsche zijde in de duinen verdekt zijn opgesteld, ingeschoten werden. Daartoe waren in zee op verschillende afstanden drijvende schietschijven geplaatst, die door velen voor Engelsche oorlogsschepen zijn aangezien.

Gisteren hebben de Duitschers in de duinen bij de Nederlandsche grens groote bedrijvigheid aan den dag gelegd.

DUITSCHE VLIEGERS BOVEN KOUDEKERKE EN ROZENDAEL

Londen, 5 Januari. — De «Daily Mail» verneemt uit Duinkerke:

Duitsche vliegers verschenen op 2 dezer wederom over de voorsteden Koudekerken en Rozendael, en lieten een aanbommen op de aldaar zijnde provisie- en ammunitie-magazijnen van het Engelsch leger vallen.

Te Koudekerke veroorzaakte een dezer bommen een brand welke een deel van het platsje beschadigde. In beide plaatsen werden gezamentlijk ongeveer honderd personen (dooden en gewonden) getroffen.

MISLUKTE POGING OM BOUREVILLE IN TE NEMEN

De verovering van Steinbach

Parijs, 5 Januari. — Gisteren hebben de Fransche troepen gepoogd Bourevilles in te nemen; zulks mislukte echter. In Steibach hebben de Franschen de kerk en de omringende huizen, evenals het kerkhof bemachtigd.

Een 1 te kort

In de beschrijving van het front op het westelijk oorlogstooneel in ons blad van gisteren spraken we van den 90 degr. hoek, op **10 km.** van Parijs, daar waar we **110 km.** van Parijs geschreven hadden. Onze lezers zullen dit overigens zelve hebben opgemerkt.

De strijd tusschen Duitschers-Oostenrijkers en Russen

OFFICIEELE OOSTENRIJKSCHE MEDEDEELING

Weenen, 4 Januari (Wolff.) — Officieele kennisgeving van het groote hoofdkwartier:

In de streek ten zuiden van Gorlice hebben onze troepen in hardnekkige gevechten, die bij zeer ongunstige weergesteldheid zijn geleverd, zich door de bezetting van een strategisch belangrijke heuvelrij een gunstige basis voor verdere krijgsverrichtingen verzekerd.

In de Karpathen is de toestand onveranderd.

In de gevechten, tijdens de Kerstdagen geleverd, hebben wij 37 Russische officieren en 12,698 soldaten gevangen genomen.

DE TOESTAND

Boedapest, 4 Januari. (Wolff.) — Volgens Lloyd zijn te officieeler plaatse berichten ingekomen, die behelzen, dat de militaire toestand in de Karpathen gunstig is. De Russen hebben nergens terrein gewonnen, hun opmarsch is voor 't grootste deel aan gene zijde der bergkammen door de O.-H. troepen gestuit. Waar zij op Hongaarsch gebied konden doordringen, werden zij dicht bij de grens tot staan gebracht en zullen binnen den kortst mogelijken tijd ook vandaar teruggedreven zijn.

EEN DUITSCH BURGERLIJK BESTUUR VOOR RUSSISCH-POLEN

Berlijn, 15 Januari. (Wolff). — Voor de door de Duitsche troepen bezette gedeelten van Russisch Polen werd een burgerlijk bestuur ingesteld, onder leiding van Regierungspresident von Brandenstein.

DE KRIJGEGEVANGENEN SEDERT KERSTMIS

Weenen, 4 Januari. (Wolff). — In de gevechten sinds Kerstmis geleverd hebben wij 37 officieren en 12,698 man gevangen genomen.

Berlijn. 5 Januari. (Wolff). — Ambtelijk uit het groote Hoofdkwartier:

Ten noorden van Arras veroverden onze troepen eene loopgraaf, en maakten zich daarbij meester van een 200-tal gevangenen. Latere tegenaanvallen van vijand mislukten.

In de Argonnen werden meerdere Fransche aanvallen verijdeld.

Een Fransche bajonet-aanval tusschen Steinbach en Offholz werd afgesalgen.

De vijandelijkheden van Turkije

VAN TURKSCHE ZIJDE

Konstantinopel, 4 Januari. (Wolff.) — De wali van Erzeroem deelt mede, dat de Russen bij hun terugtocht veertig dorpen, die zij tevoren bezet hadden, in asch hebben gelegd, een deel der mannelijke bevolking hebben gedood en de overigen als krijgsgevangenen naar Rusland gebracht. In drie dorpen, door den wali bezocht, heeft hij 75 lijken gezien.

De gevechten in Albanië

Uit Rome wordt aan de «Times» gemeld: De toestand in Albanië wordt elken dag meer onrustbarend. Een vergadering van opstandelingen, te Sjak gehouden, heeft den Kaimakam afgezet en een voorloopige regeering ingesteld, die aan Essad pasja vijandig is. De omwenteling strekt zich tot Kawaja uit, van waar de opstandelingen een boodschap naar Durazzo gezonden hebben, behelzende, dat zij voornemens zijn op de hoofdstad aan te rukken. De regeering te Durazzo heeft maatregelen genomen om de stad te verdedigen. De Italiaansche kruiser «Sardegna» is te Durazzo gestationeerd, ten einde de Italianen te beschermen en de orde te handhaven.

Latere Berichten

DURAZZO IN STAAT VAN BELEG

Rome, 3 Januari. — De «Agenzia Stefani» meldt: Bij de eerste gevechten om de hoogten van Durazzo trokken de aanhangers van Essad Pasja achteruit. De stad werd in staat van beleg verklaard.

Ter Zee

JAPANSCH STOOMSCHIP GEZONKEN

Nagasaki, 4 Januari. (Lloyds.) — Het Japansche stoomschip Daito Maroe II, van Dalny naar Osaka met een lading steenkool onderweg, is den 31en December bij Port Hamilton gezonken. Er zijn 24 opvarenden verdronken, 8 gered.

Buitenland

INTERVIEW VAN DEN SERVISCHEN GEZANT TE PETROGRADO

De «Nordd. Allg. Ztg.» schrijft onder den titel: «Mededeelingen van den Servischen gezant te Petrograd»:

Het «Nowoje Wremja» van 10/23 December geeft verslag van een onderhoud tusschen een vertegenwoordiger van het blad en Spalaikowits, den Servischen gezant te Petrograd aan welk verslag wij het volgende ontleenen.

De gezant herinnerde mij aan den 11den/24sten Juli, toen het voor allen duidelijk moest zijn, dat de eenige uitweg uit den moeilijken toestand de oorlog was. De gezant zeide, dat hij een langdurig onderhoud had gehad met minister Sasonof, die een groote vastbeslotenheid aan den dag legde en mij, vervolgde de gezant, op zeer besliste wijze verklaarde, dat Rusland in geen geval agressieve handelingen van Oostenrijk tegen Servië kon toelaten. De minister deelde mij mede, dat hij de gelegenheid had waargenomen, om daarover openhartig met Pourtalès, den Duitschen ambassadeur, te spreken, aan wien was gezegd, dat een aanval op Servië de levensbelangen van Rusland raakte en de keizerlijke regeering derhalve die maatregelen zou nemen, welke zij op een gegeven oogenblik noodzakelijk zou achten.

Deze verklaring van Spalaikowits is zeer belangwekkend. Zooals in het Duitsche Witboek (Bijl. IV) is vastgesteld, zeide Sasonof tot Pourtalès alleen, dat Rusland onmogelijk kon toelaten, dat het Servisch-Oostenrijksche konflikt alleen tusschen deze partijen tot een einde zou worden gebracht. Wij kenden tot nog toe den vorm niet, waarin Sasonof den inhoud van dit gesprek aan den Servischen gezant weergaf. Nu vernemen wij voor de eerste maal, dat Sasonof dat op een wijze deed, welke aanzienlijk afweek van de verklaringen, welke hij tegenover den Duitschen ambassadeur aflegde en welke een openlijke bedreiging met oorlog van de zijde van Rusland tot Duitschland en zijn bondgenoot bevatte voor het geval, dat Oostenrijk-Hongarije het wagen zou zich zonder instemming van Rusland van Servië genoegdoening te verschaffen.

Nadat de verklaring van Sasonof de Servische regeering gesterkt had, is het niet te verwonderen, dat zij, vertrouwende op den haar toegezegden gewapenden bijstand, het Oostenrijksch-Hongaarsche ultimatum afwees en het op een oorlog liet aankomen. Daarmede is nu ook van officieele zijde door aanhangers van de drievoudige entente bewezen, dat Rusland van het begin van de crisis af niet op een schikking, doch op een verscherping heeft aangestuurd.

EEN TEGENSPRAAK

Kopenhagen, 3 Jan. — In alle vandaag hier aangekomen Russische bladen is een van officieele zijde openbaar gemaakte, zoo geheeten gevonden, geheime circulaire opgenomen, volgens welke de Duitsche regeering nog voor den 9sten Maart 1914 op de noodzakelijkheid zou hebben gewezen, om door Duitsche agenten, die geen kosten behoefden te ontzien, revolutionaire bewegingen in Frankrijk en Marokko te verwekken, ten einde Rusland en Frankrijk voor den door Duitschland voorbereiden oorlog te verzwakken.

Het Wolffbureau teekent hierbij aan: «Wij zijn gemachtigd tot de verklaring dat van de Duitsche regeering noch den 9sten Maart noch op een ander tijdstip, een dergelijke aanschrijving is uitgegaan. De zoogenaamde geheime circulaire is een onhandige vervalsching.»

OM SERVIE'S RUG TE VRIJWAREN

De «Giornale d'Italia», het eerste Italiaansch regeeringsorgaan, schrijft, doelende op de bezetting van Wallona door de Italianen:

«Deze bezetting geschiedt opdat de Serviërs niet langer het gevaar zouden loopen door Oostenrijkers en Turken in den rug te worden aangegrepen!» dat wil zeggen: langs Albanië.

DUITSCHE PATROUILLE OVER DE HOLLANDSCHE GRENS

Men meldt dat een Duitsche patrouille op Hollandsch grondgebied kwam, maar daarop door Hollandsche soldaten werd opmerkzaam gemaakt en weer de grens overtrok. Er moest desaangaande een kleen geschil zijn ontstaan, daar de eenen eenerzijdsch beweren dat de Hollanders de patrouille hadden moeten interneeren, en de Duitschers dat daartoe geen reden bestond, daar de patrouille onmiddellijk hare fout herstelde, fout zooals ook, in 1870, ongestraft door Belgische troepen aan de Duitsche grens werd begaan.

OVER HET BOMBARDEEREN VAN INOR EN FREIBURG

Volgens een bericht van Havas van 29 December wordt door een officieele mededeeling voor onjuist verklaard, de Duitsche mededeeling van 26 December, dat het werpen van bommen op Nancy een vergoedingsmaatregel noemde voor het werpen van bommen op Freiburg in Breisgau en op het hospitaaldorp Inor door Fransche vliegers. De laatsten zouden niet anders dan militaire daden verricht hebben, welke door militaire overwegingen waren ingegeven; men had slechts militaire gebouwen getroffen.

In werkelijkheid zijn de bommen te Freiburg gevallen op een partikulier huis, op een door het Roode Kruisteeken kenbaar gemaakt ziekenhuis (St-Vincentiushuis), en ten derde in de nabijheid van een gebouw met stedelijke verzameling van kunstvoorwerpen. Te Inor vielen de Fransche bommen uitsluitend op hospitaalgebouwen, waardoor de zieken in groote ontsteltenis geraakten en hun schade is toegebracht.

BESCHULDIGING WEERLEGD

Onlangs beweerde graaf Charles Diesbach-Belleroch, Belgisch gezantschapsattaché te Bern, in een brief aan de diplomatieke vertegenwoordigers van een neutralen staat bij het Belgische hof, dat het door de stad Gent aan de Duitsche militaire overheid toegewezen huis zijns vaders geheel door de Duitschers was uitgeplunderd. Hij had uit naam van zijn vader verzocht om de schade op te nemen.

De Duitsche militaire overheid heeft onmiddellijk een kommissie, bestaande uit een Duitsch officier, een konsulairen ambtenaar van bedoelden neutralen Staat in Gent, een vertegenwoordiger van het gemeentebestuur en den bewaarder van het huis, met een onderzoek belast.

Het verslag daarvan behelst, dat geen vorwerp, wat ook, vermist werd. Ook aan den rijkvoorzienen wijnkelder ontbrak niets.

Men mag er in dit verband op wijzen dat de eigenaar van het heerenhuis reserve-officier is bij het Fransche leger en dat de Fransche regeering het eigendom van Duitschers, die in Duitsche legers dienst doen, eenvoudig aan zich trekt.

Nog de slag bij de Falklandseilanden

Admiraal Sturdee, de bevelhebber van het Engelsche eskader bij de Falklandeilanden, heeft te Montevideo, waar hij aan boord van de Invincible was aangekomen, in een toespraak — vermoedelijk temidden van de Engelsche kolonie, die hem feestelijk ontving — verslag gedaan van den zeeslag bij de Falklandeilanden. Naar de Times uit Nieuw-York vernoemt, zeide admiraal.

«Ons eskader werd op een bepaalde manier voor het gevecht verdeeld en dadelijk begon de vervolging van den vijand. Want nadat de vijand dicht genoeg was genaderd om te weten te komen wat hij tegenover zich had, ging hij er van door. Zes uur stoomden wij ze achterna voor wij ze onder schot kregen. Toen de Duitschers zagen, dat zij niet konden ontsnappen, draaiden zij bij en aanvaardden het onvermijdelijke. De Scharnhorst, het vlaggeschip van de vijandelijke vloot, zonk om 1 uur. Het laatste Duitsche schip, waarmee afgerekend moest worden, werd om 6 uur naar den kelder gezonden. Na vijf uur vechten schoot de «Glasgow» de «Leipzig» in den grond. De «Nürnberg» en de «Dresden» ontkwamen onder het gevecht, maar de «Kent» vervolgde de «Nürnberg» en schoot haar in den grond. De vloot was slechts een etmaal bij de Falklandeilanden geweest.

» Wij hadden gedurende ons kort oponthoud in de haven kolen ingenomen en de mannen waren vuil van hun werk. Toen de Duitschers in het gezicht kwamen werd het sein gegeven om stoom te maken. Terwijl wij daarmede bezig waren, ontbeten de mannen. De Britten kwamen dus frisch en schoon in het gevecht. Wij konden geen van de Duitsche schepen buit maken, want zij weigerden zich over te geven en werden met honderden zielen in den grond geboord. De Duitschers vochten dapper. Zij zonken met wapperende vlag en de mannen in gelid op het dek van de ontredderde schepen.»

De Montevideaansche korrespondent van de New-York Herald vertelt naar hij zegt gehoord te hebben van Engelsche zeeofficieren die in den slag waren geweest, het volgende:

De Duitschers meenden eerst te doen te hebben met slechts vijf kruisers van geringer gevechtswaarde dan de «Scharnhorst» en «Gneisenau», en met het oude linieschip «Canopus», maar toen kwamen ineens twee liniekruisers er bij, de «Invincible» en een onbekende. In het gevecht raakten de twee groote Duitsche kruisers met verscheiden salvo's de «Invincible», die voorop voer, maar de granaten rammeiden vergeefs tegen haar zware pantser. Verleden jaar won de «Scharnhorst» den gouden eerepenning in het prijsschieten en in haar laatste gevecht hield zij haar naam op. De Duitsche granaten barstten eenige oogenblikken over heel het dek van de «Invincible»; een granaat van 20 c. m. vernielde de officierskajuit, maar de bemanning was in dekking en niemand werd gekwetst. Intusschen schoot het eene salvo van 30 c. m. granaten na het andere methodisch de Duitsche schepen aan stukken, scheurde hun lichte pantsering open en sloeg gapende gaten in hun zijden. Spoedig lekten de vlammen er uit en het eene kanon na het andere zweeg, wanneer de bediening gedood was.

Het gevecht tusschen «Glasgow» en «Leipzig» was minder ongelijk. De «Glasgow» kreeg dan ook 9 dooden en 4 gewonden. Maar de 15 cm. kanonnen van de «Glasgow» waren meer waard dan de 10 cm. van de «Leipzig» Na twee uur was de «Leipzig» in vlammen zinkende. De Duitsche vlag werd neergehaald en de witte vlag geheschen. De «Glasgow» hield ook met vuren op en kwam naderbij, booten werden gestreken om het overschot van de bemanning te redden, maar toen de eerste Engelsche boot van boord roeide, ging er op de «Leipzig» weer een kanon af en de granaat sprong op de «Glasgow». Dadelijk werd er weer een salvo op de «Leipzig» afgevuurd, die haar ondergang verhaastte. De Engelsche officieren betuigden hun spijt over dezen afloop, aangezien ze geneigd waren aan te nemen, dat het laatste schot van de «Leipzig» bij ongeluk afging.

In dit verslag wordt gemeld, dat de «Nürnberb» met andere kruisers — dus niet met één — te maken had. Ze was zoozeer in de minderheid, dat ze, weigerende zich over te geven, spoedig in den grond werd geschoten. De «Dresden» en de hulpkruiser «Eitel Friedrich ontkwamen.

Volgens andere verslagen, had de «Gneisenau», toen ze zonk, geen munitie meer. De officieren en manschappen stonden op het dek vaderlandsche liederen te zingen, toen het schip zonk. Een groot aantal werd er gered. Beide zonen van admiraal van Spee kwamen om. Van de vier schepen zijn in het geheel een 150 man gered. o.a.de bevelhebber van de «Gneisenau».

Allen, zegt de korrespondent van de «New York World», werden uitmuntend behandeld door de Engelschen, die de hoogste bewondering te kennen gaven voor de zeemanschap, de dapperheid en de strijdvaardigheid van hun vijanden. Al de krijgsgevangenen zijn naar Engeland gezonden.

Het plan van de Duitschers schijnt geweest te zijn om zich meester te maken van Port Stanley op deFalklandseilanden en dit tot een marinebasis te maken. Waren de Engelschen een dag later gekomen, dan zouden zij vermoedelijk de eilanden in bezit van de Duitschers hebben gevonden. Volgens eenige krijgsgevangenen had de «Prinz Eitel» 3000 man troepen aan boord, die als bezetting in Port Stanley gelegd zouden worden.

Ter vergelijking vermelden wij nog eens, dat de «Invincible» een linieschip is van 20,300 ton, loopende 26.6 mijl, bewapend met 8 stukken van 30.5 cm., 16 van 10.2 cm. nez.; de «Canopus» (die volgens een ander bericht aan het gevecht deelnam), een linieschip van ruim 13,000 ton, loopende 18 of 19 mijl en bewapend met 4 stukken van 30.5 cm., 12 van 15 cm., enz., de «Kent» een gepantserde kruiser van 10,000 ton loopende 24.1 mijl en bewapend met 14 stukken van 15 cm., enz.; de «Glasgow» een pantserkruiser van 1900 ton, loopende 26.3 mijl en bewapend met 2 stukken van 15.2 cm., 10 van 10.2 cm. enz. Er zijn nog een aantal andere schepen bij geweets.

De «Sharnhorst» en «Gneisenau» waren gepantserde kruisers van 11.600 ton, loopende 23.8 en 22.5 mijl en bewapend met 8 stukken van 21 cm., 6 van 15 cm., de «Leipzig», «Nürnberg» en «Dresden» pantserkruisers van 3250-3650 ton, loopende 23 24.5 mijl en bewapend met 10 stukken van 10.5 cm.

Aan het front

Uit Boedapest wordt meldt:

Hoewel graaf Tisza over het doel en het resultaat van zijn reis naar het Duitsche hoofdkwartier niets wil mededeelen, voldoet hij af en toe wel aan het verzoek zijner vrienden daaromtrent het een en ander wat met de politiek niets heeft te maken, te vertellen. Zoo deed hij gisterenavond in de club der nationale arbeidspartij een aardig verhaal over 't Fransch-Duitsche oorlogstooneel, dat hij in het hoofdkwartier had gehoord.

Het was in het Argonnerwoud; er was den heelen dag hard gevochten, maar zooals gewoonlijk werd tegen den avond bevel gegeven op te houden met vuren. De afstand tusschen de Fransche en Duitsche loopgraven was niet meer dan 80 of 90 meter.

Plotseling werd uit de Duitsche loopgraaf een bord omhoog gestoken, waarop 't volgende te lezen stond: «Onze kolonel is vandaag jarig, wij willen met hem feestvieren, en verzoeken derhalve om een wapenstilstand tot morgenochtend». Niet lang daarna werd boven de Fransche loopgraaf een bord zichtbaar, waarop het antwoord was geschreven, en wel: «tot morgenochtend wapenstilstand».

Bij de Duitschers begon al spoedig de rum; wijn en eten waren voldoende voorhanden, en na het middagmaal werd er gezongen. En terwijl zij daar zoo genoeglijk zaten, hoorden zij op eens van boven roepen hallo! hallo! en toen zij allen naar boven keken om te zien wie daar was, bemerkten zij tot hun verbazing den vijand. De Franschen waren gekomen om mee feest te vieren, en hadden champagne, sigaren en koffie meegebracht. De heeren stelden zich voor, de gasten kregen de ereplaatsen aan tafel en toen werd het feest voortgezet.

Het was, zoo verzekerden de Duitschers, heusch heel prettig, en maar jammer dat de Franschen bij het krieken van den dag naar hun loopgraaf moesten.

Een kwartiertje later begon het vuren weer.

Zoo hoffelijk en voorkomend kunnen de Franschen zijn.

De tweede geschiedenis heeft weer in 't Argonnerwoud plaats gehad. De Duitschers hadden eenige voordeelen behaald, zoodat de manschappen het oogenblik verbeidden, waarop een stormloop zou worden bevolen.

Een onderofficier, die meende dat het bevel daartoe reeds gegeven was, sprong uit zijn loopgraaf, en liep naar den vijand, natuurlijk in de meening dat de zijnen volgden; en eerst in de Fransche loopgraaf ondekte hij dat hij alleen was. Maar in weerwil daarvan riep hij: «Vous êtes mes prisonniers!» En de Franschen, meenende dat een overmacht in de onmiddelijke nabijheid waakte, gaven zich over.

Werkloozen

De Gemeenschappelijke Verzekeringskas van Bouwwerk, Handel en Nijverheid, bij wie het groote meerendeel der werkgevers onzer stad, zelfs der provintie, aangesloten zijn, en die dus wel degelijk het best geplaatst is om den huidigen toestand der gebezigde werkkrachten te onderzoeken, kwam tot de bestatiging dat het percent van gebezigde arbeiders der verschillende werkgroepen op dit oogenblik, in verhouding tot normale tijden, bedraagt:

1) 5 1/2 t. h. van den bouwstiel en bijhoorige bedrijven, evenals slijpers, drukkers, metaalbewerkers, enz. (behoorende tot de eerste groep der Gem. Verz. Kas);

2) 17 t. h. van den vervoerdienst (tweede groep der Gem. Verz. Kas);

3) 4 t. h. van het lossen en laden van schepen (derde groep).

Deze verhouding, van wiens juistheid we ten volle overtuigd zijn, is schrikbarend en verklaart maar al te duidelijk wat wilskracht er aan de openbare liefdadigheid behoeft om tegen zoo 'n verontrustende werkloozentoestand te zijn opgewassen.

We willen even beproeven voor elk dier werkgroepen een schatting te maken van het loon, dat hier voor den werkman verloren gaat, en welke tevens een klein denkbeeld geven van wat in verhouding tot die cijfers aan den werkgever zelve aan verdiensten ontgaat, niet uit het oog verliezende den interest van de kapitalen die in hunne werktuigen en materiaal vastzitten, en de wankelbaarheid van elk krediet in deze benarde tijden.

Wij nemen tot basis de nabijkomende cijfers der voornoemde Gemeenschappelijke Verzekeringskas, die zoowat de helft der verzekerde risicos onzer provintie in handen heeft.

Voor den bouwstiel en alle bijhoorige bedrijven, verder alle ebroepen die noch vervoer, noch lossen- en ladingswerken betreffen, mag het jaarlijksch loon aan voornoemde verzekeringsinstelling opgegeven, op circa 20 millioen franks worden geschat; verdubbel dit cijfer en volg er nog een minimum van 10 millioen franks bij voor landbouw en ander hierin niet voorziene bedrijven, en men komt, voor deze groep alleen, tot minimum 50 millioen franks per jaar.

Voor den zwaren vervoer- en los- en ladingsgroep, die bijna voor de Gem. Verz. Kas uitsluitend stedelijke werkgevers benelst, in hoofdzaak de havenarbeid, verzekert deze maatschappij in normale tijden een jaarlijksch loon van circa 15 millioen franks, te verhoogen tot 25 millioen franks, wanneer men de aan andere vennootschappen verzekerde risicos daarbij voegt.

Aan dien kant alleen komen we dus jaarlijks aan een loon, natuurlijk slechts zeer oppervlakkig, op 75 millioen franks te schatten. Neemt men daarbij nu de salarissen van kantoor- en andere bedienden, kleine eigenwerkmakers, enz., dan komt men voor een fabelachtige som, waarvan ongeveer 95 t.h. nu voor de belangwekkendste, verdienstelijkste kategorie onzer bevloking verloren gaat.

Nog eens, deze beschouwing wekt bij ons eene onbegrends bewondering voor diegenen die onder dergelijke omstandigheden, de nijverige bevolking van den ziekelijken biekort voor algemeene ellende en hongersnood weet te behoeden.

Die bovenmenschelijke volkstoewijding zonder voorgaande in de geshiedkundige annalen, zal aan onze nakomelingen tot edel voorbeeld strekken. Zij verzekert aan deze maatschappelijke weldoeners een zelfde eeuwige erkentenis als aan onze dappere heldensoldaten. De eenen weten voor 't volkswelzijn te leven, de anderen weten voor 't vaderland te sterven.

H. S.

Herbergiersbelangen

'k Lust na 't werk wel gaarne een pot lekker Antwerpsch bier. Niet dat ik in «Het Bootje» bijwijlen nog een der vrienden aantref, die in den goeien vredestijd dagelijks hun kaart kwamen trekken; want, over wat kan al anders geredekaveld als over den oorlog en nog eens over den oorlog; maar de herbergier zelve is me heel sympathiek. Hij verstaat zijn zaak deftig en deed steeds zijn uiterste best om van zijn lokaal een aangenaam uitspanningsoord na de lange dagtaak te maken. Vóór den oorlog, maakte hij goede zaken; het berouwde hem toen nog niet heel zijn kapitaaltje, circa 5000 franks, aan de overname van zijn lokaal te hebben besteed.

De noodzakelijke maatregelen tijdens den orlog, eerst door de Belgische en later door de Duitsche krijgsoverheden genomen, richtten zich in de eerste plaats tot den herbergier.

Om 8 ure sluiten en hoegenaamd geen verkoop van sterke dranken! was het streng bevel.

Kort vóor Nieuwjaar, kreeg onze cafehouder vanwege het lastenbureel een vermaning die vermeldde: «Vóor Nieuwjaar de lasten betalen of uw drankhuis wordt gesloten.»

Verbeeld u de toestand van den herbergier, die aan eene zijde vanwege het belastingsbureel, en aan de andere zijde vanwege zijn eigenaar, als in notenkraker geplet werd.

De huurder van een gesloten huis heeft bij een verhuis niets te verliezen. Maar, die herbergier wil zijn kapitaaltje, waarvoor hij jaren zwoegde, al heeft dit nu nog door 't verslechten der zaak zoo'n goedelijke slag gekregen, voor de toekomst, die hij het recht heeft rooskleurig te verhopen, redden.

Zou er één rechten te vinden zijn, wiens geweten een uitdrijvingsvonnis zou gedoogen, wanneer, des te meer, die herbergier bewijzen geeft van goeden wil en inschikkelijkheid, als die: 1) geven wil wat de zaak hem opbrengt, dus nog voor den eigenaar werken wil; 2) zijn belastingen gedeeltelijk in schuld erkennen, al is hij tot patentname gedwongen voor den verkoop van sterke dranken, die verboden is?

Overigens, heeft de eigenaar zelve niet alle belang bij een minnelijke schikking, daar juist het kapitaal dat zijn huurder in de herbergzaak plaatste, een zekere waarborg daarstelt die deze zoo maar niet onbezonnen in steek zal laten. Verder, is de huurwaarde dezer huizen juist zoo groot, wijl het een herbergzaak geldt! Eens deze huurder vertrokken, valt de huurwaarde, vooral in deez tijden, onvermijdelijk af.

De baas uit «Het Bootje» wist zijn eigenaar dan ook vóor den geheel instemmenden vrederechter tot een voor beiden minnelijke schikking over te halen, terwijl zijne belastingontvanger zich voorloopig scheen te bevredigen met een zeker gedeelte der verschuldigde belastingen, hetwelk voldoende den goeden wil van den herbergier bewees.

De zware verplichtingen aan den herbergier steeds opgelegd, verleenen hem edelijkerwijze op zijn minst evenveel rechten als aan andere medeburgers. En neteen kunnen we dan ook geenszins instemmen met het ontrekken van ondersteand aan de kleine herbergiers, die, op zijn minst genomen, even zwaar getroffen zijn dan den werkman, den kleinhandelaar en den kleinen burger.

H. S.

Brusselsche indrukken

(Van onzen bijzonderen korrespondent)

We zouden dus eens te zamen naar 't Park wandelen, zegde ik in eene mijner vorige briefwisselingen, en kijken hoe het er daar uit ziet. Want toch alle Sinjoren kennen het Brusselsch Park met zijn rechte lanen, allen uitloopende op de groote sprinfontein, waar de kleine kleuters hunne schipjes laten varen aan een touw, in de groote waterkom; het Park, waar vroeger kinderen met hoepelden speelden, terwijl de meiden met hun piotje stonden te vrijen; waar het oudje zijn pijpken rooken kwam om zich, in kalme gelatenheid, te verlustigen in het gejoel der kleinen. Dit Park dat vroeger alleen ten dienste van hen die

verpoozing en kalmte zochten, werd nu in dienst gesteld van den god Mars, in dienst van het oorlogsgeweld ; geen kalme wandelaars meer, nu ; enkel soldaten met het moordtuig over den schouder ; geen kinderrijtuigjes meer, wèl het gedommel der autos ; want daar, langs het Park, in de Belgische ministeries, huist nu de Duitsche Kommandantur ; aan den ingang der Wetstraat staat nu een schildwachthuisje, waar niemand voorbij komt zoo hij geen zaken heeft bij de Kommandantur ; daar is het een gedurig heen en weer loopen van honderden burgers om « Passierscheinen ». daar loopen honderden soldaten in groote bedrijvigheid, daar ronken de autos die van alle richtingen binnen en buiten rijden in volle vaart, wellicht belast met de belangrijkste ondrachten ; daar, in die bureelen, van waaruit vroeger ons land door onze bedienden en dier ministers (niet het eene voor 't andere zetten, a. u. b.) geregeerd werd, wordt nu door anderen gewerkt om het land te bestieren in naam van Duitschland's Keizer.

En in het Park zelf, hoe droevig! Ginds ligt de kruin van een dier oude, groote reuzen, een beuk, en staat de stam net als een afgekapte zuil op 't graf van een jongeling ; is dit een symbool? Helaas! Op het groote, zandige plein waar de kinderen vroeger schuldeloos forten en versterkingen maakten, werden kasseiën gelegd, waarop houten barakken werden opgetimmerd, tot schuilplaats voor de auto's der Komandantur ; deze rijden gedurig binnen en buiten het Parkhekken, tusschen twee rijen kerstboompjes, en, o zonde! op de hoek der Wetstraat, daar waar zich zoo schoon de groene takken verder en verder slingerden, in eene prachtige guirlande, daar is men grondvesten aan 't metsen! En dat in eene der schoonste lanen van 't Park! En de Brusselaars, de oudere van dagen, zij komen nog dagelijks hier langs, meer uit gewoonte dan uit nieuwsgierigheid ; ze mompelen, treurig, en gaan schuddebollend verder, met een eindelooze weemoed in het harte ; is dat nu nog hun Park? Geen kinderen meer, geene kindermeiden, geen piotjes, oh neen! deze gingen heen, ver, verre ; zij verlieten het rustige Park voor het oorlogsgeweld, en ach! hoevele zullen er nog weerkeeren, onder het lommerig loover van ons oude Park?

* * *

In oorlogstijd mag men aan geene politiek doen... In oorlogstijd moet men geene staatszaken bespreken in 't openbaar, noch de handelwijze der ministers... Toch, er zijn lieden gevondeu geworden die den zeer, o zeer sympathieken heer Woeste hebben aangevallen over zekere daden die hij zou gepleegd hebben, daden die men zegde niet overeen te stemmen met wat van een staatsminister moet verwacht worden ; doch sinds de domme beschuldiging tegen den achtbaren heer Franck was ik wantrouwig geworden van zulke berichten. Nu komt de heer Woeste zelf te antwoorden op die geruchten, en wel in het blad « Le Bruxellois ». Dat vind ik mis : men verdedigt zich niet tegen domme geruchten die men zegt valsch te zijn ; men bespreekt zulke zaken eenvoudig niet, en laat de lieden praten ; maar M. Woeste denkt niet zoo ; hij schrijft aan gezegd blad dat hij bij de Duitschers nooit gegaan is om vrede te verkrijgen voor ons land ; dat hij den bestuurder der Duitsche Bank niet kent, en hij hem nooit sprak ; dat hij diens antwoord nooit aan 't Goevernement overbracht, omdat er geen te geven was ; dat hij in geen Duitsche, wel in een Belgische auto naar Antwerpen reed ; en eindelijk, dat hij nooit naar de Duitsche liniën vertrok, en hij de andere Belgische staatsministers niet vergezelde omdat zijn gezondheid en ouderdom hem zulks niet toelieten.

M. Woeste denkt dat, na zijne kategorieke verklaringen het debat zal gesloten worden. Ik vind dat de heer Woeste beter hadde gedaan dien brief niet te schrijven ; immers, indien hij beschuldigd werd, zou hem na den oorlog gelegenheid genoeg gegeven worden om zich te verdedigen, en zijn brief zal daaraan overigens niets veranderen : de geruchten over h. Woeste's doen en laten zijn te veel verspreid opdat hij nog terug kunne trekken voor eene openbare uitlegging, hij is overigens man genoeg om er zich niet aan te onttrekken.

Maar, 't is waar, we zullen misschien beticht worden aan politiek te doen... en dat doet men in oorlogstijd ook niet...

* * *

Twee gemeenteraden hielden deze week zitting : die van Anderlecht en die van Ten-Noey. Ik woonde nooit zulke kalme zitting bij, noch zulke waardige, rustige besprekingen.

In Anderlecht werd een ontwerp aangenomen, waarbij een grond op het kerkhof zal voorbehouden worden aan Anderlecht's dappere kinderen, gevallen voor het Vaderland! Drie honderd graven worden daarbij voorzien, welke allen zullen opgericht worden op kosten der Gemeente. Ook werd er overeengekomen dat later de Gemeente een monument zal oprichten ter eere dezer helden, 't zij op het kerkhof, 't zij op eene openbare plaats. Anderlecht doet zijn plicht op waardige wijze, zooals men ziet.

Te Ten-Noey werd de aanvraag gestemd van eene leening aan te gaan bij het Gemeentekrediet, dat aan de Gemeenten moet toelaten de buitengewone kosten te bestrijden, voortspruitende uit den huidigen toestand. Met het geleende geld zal men de gemeentebedienden betalen, de vergoeding aan de soldatenfamiliën, de voeding der inwoners, en zal men toelagen kunnen geven aan verschillende liefdadige inrichtingen. Degelijk werk, dus.

* * *

Weten de Sinjoren dat Furnémont, veroordeeld tot zes maanden gevang op de eerbaarheid, door het Hof van Beroep vrijgesproken werd?

Jef. H.

Uit Gent

Het was met een vergenoegd hart dat ik, na twee lange maanden van mijne geboortestad verwijderd te zijn geweest, weder den trotschen belforttoren te zien kreeg, met zijn vergulden draak.

En er was nog een tweede oorzaak voor mijne blijschap, namelijk Nieuwjaar te feesten in Vlaanderen's hoofdstad.

Doch hoe scheen Gent mij kalm, verlaten en doodsch den eersten dag van het jaar! Geen beweging als andere jaren, geen vroolijke menschen die aan elkander een hartelijk nieuwjaar toercepen, geen prachtuitstallingen in de winkels, geen leven en gewoel in koffiehuizen en herbergen, maar overal een ernstig uitzicht, op ieders gelaat een gevoel van gelatenheid. Onwillekeurig werd men neerslachtig bij het zicht dezer stad zonder leven, zonder bedrijvigheid.

Niettegenstaande de zware offers welke de inwoners zich moeten getroosten, toch blijft alles stil en rustig ; van alle kanten worden groote krachtinspanningen gedaan om zooveel mogelijk den moeilijken en benarden toestand te verzachten, alles stelt men in het werk om aan de beproefde arbeidersklas het noodige te verschaffen. Alhoewel alle handelszaken volkomen gestaakt zijn, hebben de groote fabrikanten besloten van hun personeel te laten voortwerken, als algemeene regel is aangenomen van vier-en-twintig uren in de week te arbeiden, maar aan de werklieden een loon uitbekeeren alsof zij zes-en-dertig uren in dienst geweest waren. Ook bestaan er verscheidene steunkomiteiten die, zooveel het in hun macht valt, de arme lieden ter hulp komen en alzoo in vele huisgezinnen lenging brengen ; waar anders, bij gebrek aan inkomsten, de toestand hopeloos zou zijn. Een bijzondere bijval heeft de instelling die eetmalen verschaft aan 35 cts. Eerst bestond er een enkel lokaal in den Nederlandschen Schouwburg ; doch de toeloop is zoo groot geworden dat men verplicht geweest is in verscheidene wijken der stad hulplokalen in te richten.

Maar de grootste kwaal is het broodgebrek ; 250 grammen per dag en per hoofd! Voor den werkman wiens eenig voedsel bijna, het is, vooral zwaar zijn om te verduren. Gelukkiglijk voor hem dat de aardappelen aan een betrekkelijken lagen prijs staan ; anders ware de toestand in Gent nog veel slechter dan nu.

En hoe houdt men daar kontrool in dat broodendeelen? Dit gaat heel eenvoudig ; de politie, die op de hoogte is hoeveel personen er in elk huisgezin zijn, komt alle zeven dagen zooveel kaartjes brengen, elk van 250 grammen, als er noodig zijn ; zoo bijvoorbeeld in een huis van drie personen bekomt men voor zeven dagen 21 kaartjes van 250 grammen ; heeft men een kilo brood noodig, dan gaat men eenvoudig naar den bakker, biedt vier kaartjes aan, natuurlijk met geld, en men bekomt het gevraagde.

Geregeld gaat alles zoo voort, men moet niet denken van vroeger de bons te bekomen, er wordt gezorgd dat men steeds de kaartjes op tijd en stond krijgt.

Op het stadhuis heerscht eene zenuwachtige bedrijvigheid, want moeilijk is de taak om iedereen tevreden te stellen. Zoo heeft de schepen Anseele, die met groote verkleefdheid en nauwgezetheid zijn ambt uitoefent, de handen vol om aan de rekwisieties te voldoen, ook moet hij zorgen voor de noodige bijdragen der verschillende steunfondsen, en dan nog moet hij maatregelen nemen om de werkloosheid te bestrijden. Alles heeft hij tot hiertoe kunnen klaar krijgen, een dienst waarvoor de Gentenaren hem steeds dankbaar zullen zijn.

Van oorlognieuws weet men heel weinig.

Zoo gaat het leven in Gent voort, regelmatig dag in, dag uit, maar toch koesteren de inwoners eene vurige hoop naar beteren tijden en den algemeene vrede.

A. S.

Nog de Treinbotsing te Cappellen

Zooals wij gisteren schreven, had de botsing plaats op een 500 tal meters voorbij de statie van Cappellen, ter hoogte van de Heidestraat, daar waar de spoorlijn Antwerpen-Holland doorsneden wordt door eene lijn die nog door onze genietroepen is gelegd om de verschillende forten te verbinden.

Toen de reizigerstrein van Holland naar Antwerpen reed, kwam op hetzelfde oogenblik eene lokomotief met enkele wagons naar de richting van het fort van Cappellen achterwaarts het bosch uit. De eerste wagon botste met groot geweld op het tweede rijtuig van den reizigerstrein, dit rijtuig werd tot spaanders geslagen en ook het volgende rijtuig werd gedeeltelijk verbrijzeld.

Een twintigtal automobielen met Duitsche overheden en geneesheeren snelde dadelijk ter plaats. Het verbrijzelde rijtuig zat vol reizigers, meest alle vluchtelingen die terug naar hunne verblijfplaats kwamen.

De ergst gekwetsten werden per auto naar de stad gebracht. Het was reeds 8 ure 's avonds toen men nog eene vrouw waarvan de kleederen van het bovenlichaam waren gerukt, met gebroken leden van onder de verbrijzelde wagon haalde. Naast de ongelukkige lag het lijk harer dochter.

Naar het gemeentehuis werden vier lijken, van twee vrouwen, een man en een kind gevoerd.

De slachtoffers zijn nog niet gekend. Het getal gekwetsten, waaronder verscheidene levensgevaarlijk, wordt op een twintigtal geschat.

Duitsche spoorwegbedienden hebben meer dan een dag gewerkt om de spoorbaan weer vrij te maken.

Een onderzoek wordt gedaan tegen eene vrouw uit de Riemstraat. Deze beviel op het gemak en bekommerde zich verder niet over het pasgeboren wichtje. De wetsdoktoors zullen de lijkschouwing doen.

Stadsnieuws

Voor den verkoop van « De Vlaamsche Gazet—Laatste Nieuws » te Brussel, wende men zich tot den heer Charles CARDONA, 216, rue Blaes.

Goede verkoopers kunnen zich aldaar aanbieden en kunnen er tevens ons blad, van af 6 uren 's morgens, bekomen.

MILITIEVERGELDING. — UITBETALING. — De Burgemeester brengt ter kennis van de te Antwerpen gehuisveste echtgenooten en ouders van binnengeroepen soldaten, dat de militievergelding hun voortaan zal uitbetaald worden den Donderdag, Vrijdag en Zaterdag van iedere week, tusschen 9 uur 's morgens en 4 uur namiddag (Torenuur).

Zij zullen zich moeten aanbieden als volgt :

Den Donderdag, zij, op wier naamkaart het nummer 1 tot en met 2000 voorkomt ;

Den Vrijdag, zij, op wier naamkaart het nummer 2001 tot en met 5400 voorkomt ;

Den Zaterdag, zij, op wier naamkaart het nummer 5401 of een hooger nummer voorkomt ;

De echtgenooten en ouders, die zich nog niet hebben aangeboden, kunnen deze vergoeding op een van voormelde dagen bekomen.

HOE VER STAAT HET MET DEN OORLOG??. — Wie zich daarvan een juist denkbeeld wil geven, raadplege de reusachtige kaart van heel het oorlogstooneel, vergroot volgens de laatste Andrees Atlas 1914, tentoongesteld in het Grand Café Sportif, 2, Kammenstraat, Antwerpen. (hoek Reyndersstraat).

Aan de Neringdoeners.— In het lokaal « De Gulden Arend », Reyndersstraat, 34, kwam een komiteit tot stand dat alle Antwerpsche neringdoeners bijeenroept op eene algemeene vergadering dewelke zal plaats hebben op Donderdag 7 dezer, ten 3 u. namiddag (Belgisch uur), in het bovengenoemd lokaal. Het doel der bijeenkomst berust in het gezamentlijk aanwenden van pogingen om van de bevoegde overheid verlengenis van het sluitingsuur te bekomen.

Het komiteit is als volgt samengesteld :

Voorzitters : M. Van den Bogaert, J. B. Dorekens ; schrijver : A. Roger ; leden : J. Tischon, L. Van den Eynden, Ch. De Smedt, C. Crabbé, G. Van den Eynde.

We steunen volkomen de rechtmatige werking van het komiteit en hopen, dat de neringdoeners, door eendrachtig samenwerken er zullen in gelukken voldoening te bekomen.

OORLOGSKAART VAN « HET WARE SLAGVELD »

Wie zich een vast denkbeeld wil geven van de operaties op het oorogstooneel, moet zich voorzien van onze oorogskaart « Het Ware Slagveld ».

Deze kaart is te bekomen bij al onze verkoopers aan slechts 25 centiemen.

Mutualiteit « Zorgen voor Morgen », Jongensschool Nr 7, (Marktgravelei). — Deze machtige mutualiteit waarvan de heer Jos. Kersters, onderwijzer, de groote werken is, heeft de stortingen, welke eenigen tijd geschorst zijn geweest, wederom hernomen.

De leden, die wenschen zich in regel te stellen voor het jaar 1914, kunnen nog komen bijstorten alle dagen dezer week tot 9 dezer inbegrepen, in de school onder schooltijd of bij den schatbewaarder, Van Trierstraat, 26, van 5 tot 6 ure 's avonds (Belgisch uur).

Dieven op de vlucht. — Uit het huis Lange Dijkstraat, 90, werden Maandagavond, zakken met koffie uitgehaald en op eene kar geladen. Op het zicht der politie namen twee mannen de vlucht. In een achtergebouw van gemeld huis, vond men 20 balen koffie. De bewoners weten niet hoe de koopwaar in het huis werd gebracht

RHEINGAU, Café-Restaurant, Aug. Bodeker, Meir, 1. Goede eetmalen en dranken.

Gevecht. — In de herberg n. 23 der zelfde straat, ontstond Maandagavond een gevecht. De genaamde Pieter Lamoen, wonende zelfde straat n. 21, werd door een onbekende ten gronde geworpen en aan de beenen gewond.

In de GELAGZAAL van 't VLAAMSCH OPERA kan men een gezelligen namiddag doorbrengen.

Aangehouden. — Zekere Albert D., en Jan D., die nabij het Kempisch dok een stootwagen voerden, waarop planken geladen waren, werden door de politie aangehouden.

Konijnenvangers! — Fretten te koop. ich te wenden : Groote Markt, 1.

In het CAFE ANSELMO, Constant Van Weddingen, Anselmostraat, 2 drinkt men het beste gerstenbier.

Aangehouden. — In de Montevideostraat, heeft men zekeren August R. aangehouden, tegen dewelke een opleidingsbevel was uitgevaardigd door den onderzoeksrechter Van den Hove, van Turnhout, wegens diefstal. De kerel moest nog eene gevangenisstraf van 3 maanden doen voor diefstal met bezwarende omstandigheden te Namen gepleegd.

BASS TAVERN, DE KEYSERLEI, 56. Gekend voor de beste Moka.

Op de vlucht. — Twee mannen namen op de Oude Leeuwenrui ed vlucht op het zicht der politie en lieten 36 ruiten achter. De schelmen hebben kunnen ontsnappen.

HOTEL WAGNER, J. Cassiers. Café-Restaurant. Goede spijzen en dranken, prachtige kamers, Kunstlei, 1.

BURGERLIJKE STAND VAN ANTWERPEN

Overlijdens van 5 Januari 1915

Mannelijk geslacht : A. Hutschaut, kleermaker, 74 j., echtg. van L. Gérard, Oostenrijkstr. 24. — J. Van Hulsen, loodgieter, 63 j., echtg. van J. De Borger, Boerhavestr., 42. — 2 kinderen beneden de 7 jaar.

Vrouwelijk geslacht : J. Imhof, z. b., 68 j., wed. van P. Hannapsel, Schoytestraat, 40. — A. Nauws, 39 j., echtg. van B. Teirlynck, Scheldestr. 6. — C. Siebenhaar, z. b., wed. van F. Joris, Duifstraat, 19. — A. Dries, z. b., 54 j., wed. van P. Cos, St. Jorispoortstr. 21. — 5 kinderen beneden de 7 jaar. — 1 doodgeboren.

Overlijdens : Mann. geslacht : 4. — Vrouw. geslacht : 11. — Totaal 15.

Geboorten : Mann. geslacht : 7. — Vrouw. geslacht : 13. — Totaal : 20.

VERKOOPERS VOOR MECHELEN EN OMSTREKEN

Verkoopers die zich met den verkoop van ons blad in Mechelen en omstreken willen gelasten, worden verzocht zich te wenden tot onzen depothouder Em. LEEMANS, Adeghemstraat, 1, Mechelen.

Belgische Soldaten krijgsgevangen in Duitschland.

30e Lijst

De Loose Alfred, 14e linie, Gent.
De Vleeschouwer Fr., 3e jag. te voet, Zele.
De Vos Ferdinand, 14e linie, Ursel.
De Wachter Henri, 9e linie, Antwerpen.
De Winter Pieter, 1e jag. te voet, Seraing.
Delcourt Karel, art. fort., Gent.
De Man Karel, art. fort. Moll.
De Mesmaker Felix, 9e linie, Willebroeck.
De Leeuw Arthur, gendarm, Aalst.
De Mersman Ch., grenadier, Gent.
De Meyer Jos., grenadier, Antwerpen.
De Maer Jos., 2e jag. te voet, Antwerpen.
De Quidt Alf., 2e jag. te voet, Antwerpen.
De Smet Hector, 7e linie, Mechelen.
De Nève Const., 6e linie, Antwerpen.
Drieghe Henri, 6e linie, Antwerpen.
Detrock Karel, 6e linie, Antwerpen.
Droogelaer Henri, 5e linie, Ste-Catherine.
De Nys Victor, 15e linie, Santvliet.
Dunard Laurent, 26e linie, Burght.
Detrock Maurice, 26e linie, Boom.
Dumey Frans, 26e linie, Antwerpen.
Dergent Cyrille, 11e linie, Neerpelt.
De Pauw Louis, genie, Baesrode.
De Vogelaer Louis, 1e j. te voet, Antwerpen.
Elstermans Emiel, 2e linie, Girmbergen.
Flamand Maurice, 1e jag. te voet, Antwerpen.
Fabry Jos., grenadier, Antwerpen.
Gysels Louis, 11e linie, Antwerpen.
Hertogs Jos., 11e linie, Antwerpen.
Lambert Jules, serg.-maj., 6e linie, Elsene.
Lovrez Emiel, 9e linie, Antwerpen.
Landries Gust., 14e linie, Antwerpen.
Lathouwers Justin, 14e linie, Brugge.
Lorrey J. B., 9e linie, Neerpelt.
Luypaert Louis, 15e linie, St-Joost.-ten-Noode.
Lauwers Auk., klairon, 9e linie, Berchem.
Loeiens Alfred, 3e jag. te voet, Antwerpen.
Luytens Louis, 3e jag. te voet, Brugge.
Lauwers Fr., wachtm., artillerie, Brussel.
Lijcke Frans, grenadier, Mechelen.
Leemans Karel, 3e lanciers, Mechelen.
Lissens J. B., 3e lanciers, Aalst.
Lysens Victor, 3e lanciers, Oostende.
Leemans Louis, 6e linie, Antwerpen.
Maene Lambert, genie, Puers.
Maréchal Louis, artillerie, Ledeberg.
Maegemans Theo., 15e linie, Etterbeek.
Maes Kamiel, 3e lanciers, St-Pieters-Jette.
Maris Clement, grenadier, Antwerpen.
Mariseau Jos., 26e linie, Antwerpen.
Marquiller Louis, trompet., 1e lanc., Gent.
Nijs Jos., 26e linie, Gent.
Philips Alois, 9e linie, Antwerpen.
Polet Emiel, genie, Berchem.
Pion Jules, 1e serg.-maj., 9e linie, Brussel.
Poels Willem, 4e lanciers, Antwerpen.
Pauwels Gaspard, grenadier, Antwerpen.
Sergent Désiré, 14e linie, Esschen.
Van Dijk Vital, 9e linie, Beveren.
Van Dyck Jos., art. fort., St-Gilles.
Van den Eynde P., grenadier, Londerzeel.
Van Gysel Karel, grenadier, Boom.
Van Gysegem Ach., 11e linie, Saventhem.
Van Langenhoven Aug., 14e linie, Betecom.
Vermeulen Aug., 3e jag. te voet, Antwerpen.
Vermeilen Victor, 3e jag. te voet, St-Amands.
Voets Jos., grenadier, Antwerpen.
Vermissen Pieter, grenadier, Gent.
Voorhof Alfons, grenadier, Tourcoing.
Vrancken Emiel, 6e linie, Nieuwpelle.
Verrelst Théo., 9e linie, Gent.
Verschueren Jan, genie, Antwerpen.
Van de Walle Emiel, 3e jag. te voet, Luik.
Van Pestel Leon, grenadier, Gent.
Wouters Evarist, 9e linie, St-Joost-ten-Noode.
Wets Aug., genie, Brussel.
Wauters Emiel, 11e linie, Humbeek.
Wolfs Victor, 1e jag. te voet, Luik.
Wils Jules, art. fort., Luik.
Woutergem Georges, art. fort., Luik.
Wonts Vital, artillerie, Antwerpen.
Wagemans Kam., 4e lanciers, Schepdael.

(Morgen vervolg).

Lijst der geinterneerde Belgische Soldaten in Holland.

40e Lijst

ASSEN

André Arthur Zen. Ghisl., art. fort.
Attisy Pieter Paul, art. fort.
Adam Gustave René, art. fort.
Alen Fern. Jaak Omer, art. fort.
Bruffarts Arm. Marie, art. fort.
Boon Bernard, brigadier, art. fort.
Bernazano Vict. Jos., brig., art. fort.
Bernaert Richard, art. fort.
Boily Kamiel Louis Jos., art. fort.
Bernard Jos., art. fort.
Bouchat Gaston, brigad., art. fort.
Boucké Henri, brigad., art. fort.
Bout Jan Louis Jos., wachtm., art. fort.
Cateire Leopold, wachtm., art. fort.
Collard Henri, brigadier, art. fort.
Colassin Ach. Jos. Vic. Ghisl., art. fort.
Cocquyt Henri, art. fort.
Croughs Jos., art. fort.
Crucifix Jos. Henri, art. fort.
Camberlin Albert, art. fort.
Cornil Fernand Florent, art. fort.
Dujeux Albin Louis Jos., art. fort.
De Rycke Adrien, art. fort.
Droeshout Theophiel, art. fort.
Dupuis Leon Jos., wachtm., art. fort.
Delmotte W. Jan Jos., wachtm., art. fort.
De Vocht Karel Henri, brigad., art. fort.
Defense Victor, brigad., art. fort.
Delbecque Remy, brigadier, art. fort.
De Mulder Leon, brigadier, art. fort.
De Vijlder Maur. P. Jos., brigad., art. fort.
De Merleer Edmond, brigad., art. fort.
De Wulf Albert, art. fort.
De Bont Jan Frans, trompet., art. fort.
Durand Anat. Ben. Hub., art. fort.
De Clercq Alfons, art. fort.
Dupont Henri Cyprien, art. fort.
Dock Victor Emiel, art. fort.
Deleuse Gerome, art. fort.
De Groote Jos., art. fort.
De Mesmacker Jan, art. fort.
Dobeyn Henri, art. fort.
Delwiche Karel Jos. Ghislain, art. fort.
De Winter Auguste, art. fort.
Elst Cornelis Pieter, art. fort.
Everaert Henri, art. fort.
Floren Kamiel Jos., brigad., art. fort.
Possepré Georges, art. fort.
Ferrin Jan Bapt. Fr. Gh., art. fort.
Fol Theophile, art. fort.
Frix Fernand Jos., art. fort.
Englebert Jan Baptiste, art. fort.
Gobiet Jos. Willem, wachtm., art. fort.
Guyaux G. V. H. G., brigad., art. fort.
Gilmart Marcel, brigadier, art. fort.
Gillis Jules, art. fort.
Govaerts Henri, art. fort.
Godfrind Jos. Nestor Ghisl., art. fort.
Gutshoven Jos., art. fort.
Garnier Fernand, art. fort.
Garis Auguste Frans, art. fort.
Hennebert Eduard, brigad., art. fort.
Haentjens Frans, art. fort.
Husden Flor. Jos., art. fort.
Huys Raymond, art. fort.
Heusbergen Frans, art. fort.
Hanon Philippe Frans, art. fort.
l'Heureux Louis Jos. Emm., brig. art. fort.
Joris Pieter Jos., art. fort.
Jassogne Gustave Jos. Louis, art. fort.
Joosen Frans Pietr, art. fort.
Jonet Leon Frans, art. fort.
Knöschke Maurice, wachtm., art. fort.
Liégeois Ernest, wachtm., art. fort.
Lambert Hector Eug., art. fort.
Lammens Theophiel, art. fort.
Logist Theophiel, art. fort.
Lamont Oscar, art. fort.
Vivier Marcel, wachtm., art. fort.
Maes Arthur, wachtm., art. fort.
Melis Arthur, brigad., art. fort.
Mahieu A. A. Alf., brigad., art. fort.
Mahy Kamiel, brigad., art. fort.
Meurice Georges Hubert, art. fort.
Meganck Leon, art. fort.
Materne Edmond, art. fort.
Michiels Jan, art. fort.
Martens Jules, brigadier, art. fort.
Michel Jos., brigadier, art. fort.
Nicaise René, wachtm., art. fort.
Point Louis Ant. Ghisl., brigad., art. fort.
Pirard Désiré Jos. Ghisl., art. fort.
Puissant Jules Jos. Ghislain, art. fort.
Preudhomme Jan Jos. Math., art. fort.
Porigneaux André Jos., art. fort.
Rouvroy Henri Alfons, art. fort.
Rousseau Louis Jos. Ghisl., art. fort.
Renard Jules Paul, art. fort.
Rouffiange Eduard Oscar, art. fort.
Rummens Gustave, art. fort.
Raemaekers Leonard, art. fort.
Surleraux Gust. Jos., art. fort.
Sonnet Leopold Désiré, art. fort.
Simoen Gustave, art. fort.
Schoonheyt René Hub. G., brigad., art. fort.
Sulbout Frans, brigad., art. fort.
Thiry Albert L. Ed., art. fort.
Trompette Alfred Victor Jos., art. fort.
Tinhange Aimé, art. fort.
Van Doosselaer Frederik, brigad., art. fort.
Van Hoeteghe mLeon, brigad., art. fort.
Vernay Aug. M. Ghisl., brig., art. fort.
Van Woonsel Frans, art. fort.
Vast Jos. Ghislain, art. fort.
Van Dromme Rich. Omer, art. fort.
Van de Waele Arth., Fred., art. fort.
Van de Putte Leon Karel, brigad., art. fort.
Vercammen Auguste, art. fort.
Van den Hole Achille, art. fort.
Voosen Eudore M. Fr. Jos., art. fort.
Van Bellen Paul, art. fort.
Van Steenbergen Henri, art. fort.
Wouters Thomas, art. fort.
Werbrouck Pieter Felix, art. fort.
Weert Louis, art. fort.
Wanson Alexis, art. fort.
Waeselynck Isidoor Louis, art. fort.
Zwanepoel Gustave, art. fort.

(Wordt voortgezet.)

Bakkerij Help U Zelve

In den winkel der Volksstraat, 40 verkoopt men het smakelijkste brood spekulatie, amandelbrood, pistolets, al lerlei koeken en klein gebak. 18

Sport Echo

Orgaan aller sporten. Voor den duur van den oorlog opgenomen in de « VLAAMSCHE GAZET »

België en Engeland

De « Continental Times », in Europa voor de hier vertoevende Amerikanen uitgegeven, trekt partij voor de Belgen, in tegenstelling aan een weinig vleiend artikel over de Belgische generatie, in Engeland door een Engelsch oud-konsul, die beweert 25 jaren alhier te hebben vertoefd, veropenbaard.

« Ik zelf, zoo schrijft de uitgever der « Continental Times », ken de Belgen, en kan zonder aarzelen zeggen dat de Belgen in hunnen omgang, in hunnen levensaard, in hunne betrekkingen, in hunne kunstbehartiging, de Engelschen verre overtreffen. Men moet in de Belgen beroderaars der nijverheid erkennen. Ze zijn een vlijtiger en zwaar-wroetender volk dan de Engelschen. Dat ze niet zooveel voetbal spelen, kan men enkel tot hun voordeel zeggen, en de dappere wijze waarop zij gestreden hebben, is minstens gelijk aan deze der Engelschen. »

Carion en Bouttiau

Carion en Bouttiau maken deel van het 1ste elftal der Hollandsche Quick-club, die 1.1. Zondag met 1-2 tegen de Dordrecht F. C. verloor. In de Hollandsche pers wordt echter de leiding der partij fel beknibbeld. Zoo werd Carion, toen hij op 't punt stond onhoudbaar te doelen, in 't strafschopgebied gehaakt, zonder penalty te bekomen. Kort daarop ontfutselde hij een bal aan den tegenstrevenden back en de Dordrechtsche keeper wist het leder eerst te onderscheppen toen de bal al zat. Toch werd ook dit punt niet toegekend.

VROUWEN

De Remedie van Dr Carlos

is wonderbaar tegen onregelm., achteren wegblijvende maandstonden. Prijs 10 fr. : 1/2 doos fr. 5.50 tegen posthon.

Zuidapotheek, 126, Brederodestraat, Antwerpen. 21

VERZENDINGEN

Firma : Alex. SMYERS & Co

BELIARDSTRAAT, 3

GELAST ZICH MET

alle soorten van Vervoer

aan overeen te komen prijzen

Bericht

Het is van dringend belang voor personen die schade geleden hebben door beschieting, ontploffing, brand, diefstal, enz., eenen staat van verlies te laten opmaken door den beëdigden gepatenteerde schatter

Jos. A. CLAASSENS

Ingenieur, Bouwmeester-Schatter

DAMBRUGGESTRAAT, 15, ANTWERPEN, tot het bekomen van gebeurlijke schadevergoeding. — *Voordeelige voorwaarden.*

N. B. — Inlichtingen betreffende alle soorten verzekeringen worden kosteloos gegeven.

Alb. Van Not.

AANNEMER VAN BOUWWERKEN

gelast zich met herstellen van huizen, schoren, enz. 20

CUPERUSSTRAAT, 16

Goedkoope lectuur voor onze Lezers.

10 verschillende prachtige geïllustreerd en gekleurde albums, elk van 120 bladzijden, met ongeveer 1000 plaatjes, aan den geringen prijs van 30 *CENTIEMEN PER ALBUM.*

No 1, 2, 3 en 4 : *Album van Het Mannekensblad.*

No 1, 2, 3 en 4 : *Het Boek der Groote Avonturen.*

No 1 en 2 : *Album van Het Lacherke.*

Al deze Albums zijn te bekomen bij de verkoopers van ons blad.

Voor alle bestellingen in het groot, wende men zich Nationalestraat, 154.

Herbergiers

De brouwerij HELP U ZELVE levert voortdurend aan allen, hare fijne bieren, aan bijzonder voordeelige voorwaarden.

De bestellingen worden aangenomen, 40, VOLKSTRAAT, 40.

Bieren van 16 tot 24 fr. de ton van gewaarborgden inhoud, met wedergaal van 10 t. h.

HET HUIS

Le Chauffage Central

De Wilde-Selleslags & Co, bericht de kalanten dat, tijdens de beschieting, de bureelen, gelegen Solvijnsstraat, 40, totaal vernield zijn. De bestellingen kunnen gedaan worden in het tijdelijke bureel, bij M. VERHEYEN HANDELSBELANG.

BERICHT

De liefhebbers van **goed vleesch**, kunnen in de goed gekende **beenhouwerij, Rouaansche kaai, 3**, nabij het loodswezen, **eerste kwaliteit vleesch** bekomen, niet duurder dan aan het Slachthuis.

GEZOUTEN SPEK 2.00 fr. de kilo.
GESMOLTEN VET 1.60 fr. de kilo.

De percent-bons van 1914 zullen einde Januari uitbetaald worden.

E. MICHIEL & Co
ROUAANSCHE KAAI, 3.

John P. BEST & Co

Groote aankomst van BESTE ANTHRACIETEN en grove 1/2 vette

HUISKOLEN BRIKETTEN EN MACHIENKOLEN

36-37 Groenplaats.

Roman-bijvoegsel der Vlaamsche Gazet

De Ellendigen = door Victor Hugo

DE ELLENDIGEN

DOOR

Victor HUGO

EERSTE HOOFDSTUK

M. Myriel

In het jaar 1815 was de heer Charles-François-Bienvenu Myriel bisschop van Digne. Hij was een grijaard van omstreeks vijf en zeventig jaren en bekleed de de waardigheid van bisschop sedert 1806.

Hoewel deze bijzonderheid eigenlijk niets te maken heeft met de hoofdzaak van ons verhaal, heeft het misschien toch zijn nut, al was het maar om niets te vergeten, hier te wijzen op de geruchten en praatjes, die er omtrent hem in omloop waren op het tijdstip, dat hij tot genoemde waardigheid werd bevorderd. Hetgeen men van de menschen zegt, het moge dan waar zijn of niet, heeft dikwijls evenveel invloed op hun leven en vooral op hun levensloop, als hetgeen zij doen. De heer Myriel was de zoon van een parlementslid te Aix; van den adel des tabbaards dus. Men vertelde, dat zijn vader, in de hoop, dat zijn zoon hem eenmaal zou opvolgen, dezen zeer vroeg, op zijn achttiende of twintigste jaar namelijk, had laten trouwen overeenkomstig een gebruik in de familiën der leden van het parlement. Toch had Charles Myriel, niettegenstaande dezen echt, veel van zich doen spreken, naar men zeide. Hij was welgebouwd, ofschoon nog al klein, had zeer goede manieren en was geestig; het eerste gedeelte zijns levens was geheel en al aan de wereld en haar vermakelijkheden gewijd.

Daar brak de revolutie uit, de eene gewichtige gebeurtenis stapelde zich op de andere, de familiën der parlementsleden vernederd, verjaagd en vergruisd, spatten uiteen. Charles Myriel nam reeds bij den aanvang der revolutie de wijk naar Italië. Zijn vrouw stierf er aan een borstkwaal, waaraan zij reeds sedert lang lijdende was. Zij hadden geen kinderen. Wat ging er toen om in het binnenste van Charles Myriel? Deden de vernietiging der bestaande Fransche maatschappij, de val van zijn eigen familie, de treurige tooneelen van '93, misschien nog verschrikkelijker voor de uitgewekenen, die ze uit de verte met toenemenden angst zagen, denkbeelden van zelfverloochening en eenzaamheid in hem opkomen? Werd hij, te midden der verstrooiingen en genietingen, die hem bezighielden, plotseling aangegrepen door een van die geheimzinnige en vreeselijke slagen, die somtijds den mensch, door hem in de ziel te treffen, verpletteren, den mensch dien de openbare rampen niet zouden doen wankelen, al grepen ze ook in zijn bestaan en in zijn fortuin? Niemand zou het kunnen zeggen; al wat men wist was, dat hij als priester in Frankrijk terugkwam.

In 1804 was Myriel pastoor van Brignolles. Hij was toen reeds oud en leefde in de strengste afzondering.

Omstreeks het tijdstip der kroning gaf een kleine zaak in zijn gemeente, men weet niet recht meer wat, hem aanleiding om naar Parijs te gaan. Onder de invloedrijke personen, die hij in het belang zijner gemeenteleden moest spreken, behoorde ook de kardinaal Fesch. Eens toen de Keizer zijn oom was komen bezoeken, bevond zich de eerwaarde pastoor, die in de spreekkamer wachtte, toevallig tegenover Zijne Majesteit. Napoleon, die zag dat de grijsaard hem met zekere nieuwsgierigheid aankeek, keerde zich plotseling om en zeide:

— Wie is die eenvoudige man, die mij zoo aankijkt?

— Sire, sprak Myriel, gij ziet een eenvoudig man en ik zie een groot man. Ieder van ons kan hier zijn voordeel moe doen.

Nog denzelfden avond vroeg de Keizer den kardinaal naar den naam van dezen pastoor, en niet lang daarna was Myriel zeer verrast te vernemen, dat hij tot bisschop van Digne benoemd was.

En wat was er waar van de verhalen, die er over het eerste gedeelte van Myriel's leven in omloop waren? Dit wist niemand. Er waren slechts weinig familiën, die de familie Myriel vóór de omwenteling gekend hadden.

Charles Myriel moest hetzelfde lot ondergaan als iedereen, die in een kleine stad komt wonen, waar veel monden zijn die babbelen en zeer weinig hoofden, welke denken. Hij moest het ondergaan, ofschoon en omdat hij bisschop was. Maar per slot van rekening waren de praatjes, waarin zijn naam werd genoemd slechts praatjes; geruchten, klanken, woorden, minder dan woorden, leuterpraatjes.

Hoe het zij, na tien jaren bisschop van Digne te zijn geweest, waren al deze verhalen, die in den beginne de kleine steden en de kleinsteedsche lieden bezighielden, geheel en al in het vergeetboek geraakt. Niemand zou er van hebben durven spreken, niemand zou er aan durven herinneren.

Myriel was te Digne gekomen vergezeld van een oude vrijster, juffrouw Baptistine, zijn zuster, die tien jaar jonger was dan hij.

Hun eenige dienstbode was een vrouw, even oud als juffrouw Baptistine en juffrouw Magloire geheeten, die, na eerst de meid van den eerwaarden pastoor geweest te zijn, nu den dubbelen titel droeg van kamenier van juffrouw Baptistine en huishoudster van mijnheer pastoor.

Juffrouw Baptistine was een lang, mager, bleek, zacht wezen; zij verwezenlijkte het ideaal, dat het woord « eerbiedwaardig » in zich sluit, want mij dunkt, dat men moeder moet zijn om « eerwaardig » te kunnen heeten. Zij was nooit mooi geweest; haar geheele leven, dat slechts een reeks van heilige werken geweest was, had een waas van reinheid en helderheid over haar verspreid, en toen zij ouder werd had zij verkregen wat men de schoonheid van de goedheid zou kunnen noemen. Wat in haar jeugd magerheid was geweest, was op haar rijperen leeftijd doorschijnendheid geworden, en deze laatste eigenschap deed haar op een engel gelijken. Ze was meer een ziel dan een maagd. Ze scheen van schaduw gemaakt; ze had nauwelijks lichaam genoeg om een vrouw te zijn; ze was niets dan een weinig bezielde stof, had groote oogen, die altijd neergeslagen waren; een voorwendsel voor een ziel om op aarde te blijven. Juffrouw Magloire was een klein oud vrouwtje, blank, dik, zwaarlijvig, druk, altijd hijgende, vooreerst wegens haar bedrijvigheid, en dan tengevolge van haar asthma.

Bij zijn aankomst werd Myriel in zijn bisschoppelijk paleis ontvangen met de eerbewijzingen, voorgeschreven door de Keizerlijke wetten, die den bisschop onmiddellijk na den veldmaarschalk plaatsen. De burgemeester en de president maakten hem de eerste visite, en hij van zijn kant bracht het eerste bezoek aan den generaal en den prefekt.

Toen de installatie had plaats gehad, verwachtte de stad, dat haar bisschop de handen aan het werk zou slaan.

TWEEDE HOOFDSTUK

De heer Myriel wordt Monseigneur Bienvenu

Het Bisschoppelijk paleis te D. grensde aan het gasthuis.

Het Bisschoppelijk paleis was een groot, fraai hotel, in 't begin der vorige eeuw gebouwd door Monseigneur Henri Puget, docter in de theologie bij de faculteit van Parijs en abt van Simore, die in 1712 bisschop van D. was. Dit paleis was inderdaad een wezenlijk vorstelijke woning. Alles had er een grootsch aanzien: de bisschoppelijke vertrekken, de salons, de kamers, het eereplein, dat zeer ruim en met booggangen in den ouden Florentijnschen stijl omgeven was, tuinen met heerlijke boomen beplant. In de eetzaal, een lange prachtige galerij, gelijkvloers, in den tuin uitkomende, had Monseigneur Henri Puget den 29 Juli 1714 een plechtigen maaltijd gegeven aan de prelaten Charles Brûlart de Genlis, prins-aartsbisschop van Embrun; Antoine de Mesgrigny, kapucijn en bisschop van Grasse; Philippe de Vendôme, groot-prior van Frankrijk, abt van St. Honoré de Lerins; François de Berton de Grillon, bisschop en heer van Vence; César de Sabran de Forcalquier, bisschop en heer van Glandve, en Jean Soanen, priester van het oratorium, gewoon hofprediker, bisschop en heer van Senez. De portretzaal van deze zeven hoogeerwaarde personnages versierden deze zaal en de gendenkwaardige datum, 29 Juli 1714, was er met gouden letters op een wit marmeren blad gegrift.

Het hospitaal was een eng, laag gebouw, van slechts één verdieping en met een kleinen tuin.

Drie dagen na zijn komst bezocht de bisschop het hospitaal. Na dit bezoek, liet hij den directeur verzoeken bij hem te komen.

— Mijnheer de directeur, zeide hij tot hem, hoeveel zieken hebt ge op dit oogenblik?

— Zes en twintig, Monseigneur.

— Zooveel had ik er ook geteld, zei de bisschop.

— De bedden, hernam de directeur, staan zeer dicht op elkander.

— Dit heb ik gezien.

— De zalen zijn slechts kamers en ze zijn moeilijk van versche lucht te voorzien.

— Dat scheen mij ook toe.

— En, als de zon schijnt, is de tuin te klein voor de herstellenden.

— Dat kwam mij ook zoo voor.

—Bij epidemie — dit jaar hadden wij den typhus en voor twee jaren de zweetkoorts — hebben wij soms honderd zieken, waarmede wij niet weten wat wij zullen aanvangen.

— Zoo verbeelde ik mij ook.

— Wat zal men zeggen, Monseigneur? zei de directeur, men moet zich schikken.

Dit gesprek werd gevoerd in de groote beneden-eetzaal.

De bisschop bewaarde een oogenblik het stilzwijgen, toen wendde hij zich schielijk tot den hospitaal-directeur, en sprak:

— Hoeveel bedden, denkt ge, mijnheer, dat alleen in deze zaal kunnen staan?

— In de eetzaal van Monseigneur? riep de directeur verbaasd.

De bisschop liet zijn blik door de zaal gaan en scheen ze met de oogen te meten en de ruimte te berekenen.

— Er zouden wel twintig bedden kunnen staan! zeide hij zacht, als tot zich zelven, en vervolgens met verheffing van stem: Hoor, mijnheer de directeur, ik zal u iets zeggen. Er bestaat blijkbaar een vergissing. Gij hebt voor zes-en-twintig personen vijf of zes kleine kamers. Wij hebben hier met ons drieën plaats voor zestig menschen; ik zeg u: 't is een vergissing, gij hebt mijn woning en ik heb de uwe. Geef mij mijn huis terug; dit behoort u.

Den volgenden dag werden de zes-en-twintig arme zieken in het bisschoppelijk paleis overgebracht, en de bisschop betrok het hospitaal.

De heer Myriel bezat geen vermogen; zijn familie had door de revolutie haar bezittingen verloren.

Zijn zuster had een lijfrente van vijfhonderd franks, die in de pastorie voor haar persoonlijke behoeften voldoende was. Myriel ontving als bisschop van den staat een inkomen van vijftien duizend franks. Denzelfden dag waarop hij het hospitaal betrok, regelde hij het gebruik dier som, eens voor al, op de volgende wijze. Wij schrijven hier een nota over van zijn eigen hand.

Nota der regeling van mijn huis:

Voor het kleine Seminarie	fr. 1500
Voor de zendingmaatschappij	100
Voor de Lazaristen van Montdidier	100
Voor het Seminarie der vreemde missiën te Parijs	200
Voor de Congregatie van den H. Geest	150
Voor de geestelijke gestichten in het H. Land	100
Voor de genootschappen voor de verpleging van kraamvrouwen	300
Bovendien voor dat te Arles	50
Voor het genootschap ter verbetering der gevangenissen	400
Tot hulp en bevrijding van gevangenen	500
Tot bevrijding van voor schulden gegijzelde huisvaders	1000
Tot verhooging van het traktement van arme schoolmeesters in het bisdom	2000
Voor het graanmagazijn der Hautes-Alpes	100
Voor de Congregatie der dames van Digne, van Manosque en van Sisteron, voor het gratis onderwijs aan behoeftige meisjes	1500
Voor de armen	6000
Voor uitgaven voor mijn persoon	1000
Totaal fr.	15000

Zoolang de bisschop den zetel te D. bekleedde, veranderde hij niets in deze regeling. Hij noemde het, gelijk men ziet, de regeling der uitgaven van zijn huis.

Deze schikking werd met volkomen goedvinden door mejufer Baptistine aangenomen. Voor deze vrome maagd was Myriel te gelijker tijd haar broeder en haar bisschop, haar natuurlijke vriend en haar geestlijk hoofd. Zij beminde en vereerde hem. Wanneer hij sprak, boog zij zich; en al wat hij deed, vond zij goed. Alleen de dienstbode, Magloire, morde wel eens.

Zooals wij hebben gezien, had de bisschop slechts 1000 franks voor zich gehouden, 't welk gevoegd bij het jaargeld van juffer Baptistine, te zamen jaarlijks 1500 franks bedroeg. Van deze vijftienhonderd franks leefden ze beide oude vrouwen en de grijsaard.

En wanneer een dorpspastoor te D. kwam, had de bisschop, door de strengge zuinigheid van Magloire en het schrander huisbestuur van mejuffrouw Baptistine nog altijd gelegenheid hem behoorlijk te ontvangen.

De bisschop was ongeveer drie maanden te D., toen hij op zekeren dag zeide:

— 't Is zeker, dat mijn financiën zeer bekrompen zijn.

— Dit geloof ik wel, hernam Magloire, Monseigneur heeft zelfs niet eens de gelden gevorderd, welke het departement hem schuldig is voor zijn equipage en voor de reizen in het bisdom. De vorige bischoppen ontvingen die altijd.

— 't Is waar, gij hebt gelijk, Magloire, zal de bisschop, en hij zond zijn rekening in.

Eenigen tijd later stond de algemeene raad van het departement, na overweging zijner vordering, den bisschop een jaarlijksche som van drie duizend franks toe voor de kosten van rijtuig en ter vergoeding der herderlijke reizen.

De burgerij ter plaats maakte hierover een groote drukte, en bij deze gelegenheid richtte een senator van het Keizerrijk, oud lid van den raad der Vijfhonderd, die een begunstiger van den 18en Brumaire was geweest en daarvoor in de nabuurschap van Digne met een heerlijk landgoed beloond was geworden, aan den minister van Eeredienst, Bigot de Préameneu, een kwaadaardig vertrouwelijk schrijven, waaraan wij de volgende authentieke regelen ontleenen.

« Equipagekosten? waartoe die, in een stad van minder dan vier duizend inwoners? Reiskosten? waartoe dienen voorcerst deze tochten? en hoe kan men met extra-rijtuig in deze bergachtige streken reizen? er zijn geen wegen. Men kan alleen te paard reizen. Zelfs de brug over de Durance bij Château-Arnoux kan nauwelijks ossenkarren dragen. Maar deze priesters zijn allen gelijk — hebzuchtig en gierig. Toen deze hier kwam, speelde hij den goeden apostel. Nu doet hij gelijk de anderen, en begeert equipage en extra-rijtuig. Hij wil weelde ten toon spreiden, gelijk de vorige bisschoppen. O, dat priesterras! Mijnheer de graaf, de zaken zullen niet cerder goed gaan, dan wanneer de Keizer ons van de papen verlost heeft. Weg met den Paus! (op dit oogenblik raakten de zaken met Rome in de war), wat mij aangaat, ik ben vóór Cesar alleen, enz., enz., enz.

(Wordt vervolgd).

1e VERVOLG

Magloire was daarentegen zeer verheugd over de zaak en zeide tot mejuffer Baptistine:

— Nu, Monseigneur is met de zorg voor anderen begonnen; maar hij heeft eindelijk toch ook aan zich zelven moeten denken. Hij heeft al zijn liefdegiften, geregeld: nu hebben wij eindelijk dus drie duizend francs voor ons!

Denzelfden avond schreef de bisschop de volgende nota, welke hij aan zijn zuster ter hand stelde:

Equipage en reiskosten.

Voor bouillon ten dienste der zieken in het hospitaal	fr. 1500
Voor het genootschap ter verpleging van kraamvrouwen te Aix	250
Voor het genootschap ter verpleging van kraamvrouwen te Draguignan	250
Voor de vondelingen	500
Voor de weezen	500
Totaal fr.	3000

Het was het budget van den heer Myriel.

Wat de bisschoppelijke inkomsten betrof als afkooping van geboden, dispensatiën, doopplechtigheden, predikatiën, kerkwijdingen, huwelijken enz., de bisschop hief ze te ijveriger van de rijken, daar hij ze den armen ruimer gaf.

In korten tijd stroomden de geldkoffers toe. Rijken en armen klopten gelijkertijd aan de deur van den heer Myriel, de laatsten kwamen de aalmoezen halen, welke de eersten er hadden gebracht.

In minder dan een jaar tijds werd de bisschop de schatmeester van alle weldaden, en de kassier van alle noodlijdenden. Aanzienlijke sommen gingen door zijne handen; maar niets was in staat zijn levenswijze te veranderen of bij het noodige de geringste overtolligheid te voegen. Integendeel. Aangezien er steeds veel meer nood en ellende is, was, om zoo te zeggen, alles reeds beneden, dan menschlievendheid boven weggegeven vóór 't ontvangen was; 't was als water op een uitgedroogd land: hoeveel geld hij ook ontving, altijd kwam hij te kort. Hij bekromp zich derhalve nog meer.

Volgens gebruik plaatsten de bisschoppen hun doopnamen aan 't hoofd hunner mandementen en herderlijke brieven. Nu hadden de arme lieden dier streek, door een gevoel van dankbaarheid gedreven, uit de namen en voornamen van den bisschop dien gezocht, waarin zij een beteekenis vonden, en noemden hem in de wandeling Monseigneur Bienvenu (Welkom). Wij zullen doen als zij, en hem bij gelegenheid ook zoo noemen. De naam behaagde hem trouwens. — Ik houd van dien naam, zeide hij. « Bienvenu » maakt « Monseigneur » weder goed.

DERDE HOOFDSTUK

Een goede bisschop heeft een moeielijk ambt

Hoewel de bisschop zijn equipage in aalmoezen had omgezet, deed hij toch zijn rondreizen. Het bisdom Digne is zeer moeielijk te bereizen. Er zijn weinig vlakten en veel bergen, schier geen gebaande wegen, gelijk reeds gezegd is; twee-en-dertig pastorieën, één-en-veertig vicariaten en tweehonderd vijf-entachtig kapellen. 't Was een zware taak die alle te bezoeken. De bisschop deed het echter. Hij ging te voet, wanneer hij in de buurt moest wezen, reed met een karretje door de vlakte, en gebruikte een bergrijtuigje, als hij hoogere streken moest bezoeken. De beide oude vrouwen vergezelden hem; slechts wanneer de reis voor haar te moeielijk was, ging hij alleen.

Op zekeren dag kwam hij te Senez — een oude bisschoppelijke stad — op een ezel. Zijn beurs, die op dien tijd schraal voorzien was, had hem geen ander middel van vervoer veroorloo'd. De maire der stad ontving hem aan de deur der bisschoppelijke woning en zag hem met oogen vol ergernis van den ezel stijgen. Eenige burgers, die er bij stonden lachten.

— Mijnheer de maire, zei de bisschop, ge vindt het zeer hoogmoedig van een armen priester, dat hij rijdt op de wijze van onzen Heiland. Ik verzeker u, dat ik het uit nood en niet ijdelheid doe.

Op deze rondreizen was hij verschoonend en zachtmoedig; hij preekte minder dan dat hij zich met de menschen onderhield. Hij ging zijn betoogen en vergelijkingen niet ver zoeken. De inwoners der eene buurt stelde hij tot voorbeeld van die der andere. In streken, waar men onmeedoogend voor de behoeftigen was, zeide hij:

— Ziet de lieden van Briançon. Zij hebben aan de noodlijdenden, aan de weduwen en weezen het recht gegeven, om drie dagen vroeger dan alle anderen, hun weilanden te maaien. Zij herstellen kosteloos hun woningen, wanneer deze in verval zijn. Daarom is dit ook een door God gezegend land. Gedurende een geheele eeuw is er geen moord gepleegd.

In dorpen, die naar winst en een rijken oogst hunkerden, zeide hij:

— Ziet de lieden van Embrun. Zoo een huisvader in den oogstijd zijn zonen bij het leger en zijn dochters in de stad dienen, indien hij ziek of op eene andere wijze verhinderd is, beveelt de pastoor hem van den kansel bij de gemeente aan, en des Zondags, na de mis, gaan al de dorpelingen, mannen, vrouwen, kinderen, naar den akker van den armen man om voor hem te maaien, en brengen stroo en graan in de schuur.

Tot families die wegens geldzaken of erfenissen in tweedacht leefden, zeide hij:

— Neemt de bergbewoners van Devolny tot voorbeeld, een land zoo woest, dat men er een nachtegaal nauwelijks in vijftig jaren hoort. Welnu, wanneer de vader in een gezin sterft, gaan de jongens fortuin zoeken en laten het goed aan hun zusters, opdat deze echtgenooten vinden.

In districten, waar men gaarne procedeerde en de pachters zich door gerechtszaken arm maakten, zeide hij:

— Aanschouwt de goede lieden der vallei Queyras. Zij tellen drie duizend zielen, en leven als in een kleine republiek. Men kent er noch rechters, noch deurwaarders. De maire doet alles. Hij regelt de belastingen, belast ieder naar zijn beste weten, beslecht kosteloos alle geschillen, verdeelt de erfenissen zonder belooning, strijkt kosteloos vonnissen, en men gehoorzaamt hem, wijl hij een rechtvaardig man onder eenvoudige menschen is.

In dorpen, waar hij geen schoolmeester vond, wees hij weder op de inwoners van Queyras.

— Weet ge hoe zij doen? zeide hij. Wijl een klein oord van twaalf of vijftien gezinnen niet èltijd een onderwijzer kan onderhouden, zoo heeft men schoolmeesters, welke door de gehecle vallei worden betaald, en die de dorpen rondtrekken, in dit acht dagen, en een ander tien dagen doorbrengende en onderwijzende. Deze onderwijzers gaan naar de jaarmarkten, waar ik hen gezien heb. Men herkent ze aan de schrijfpennen, welke zij in het lint van hun hoed dragen. Zij die alleen het lezen onderwijzen hebben één pen; zij die in lezen en rekenen les geven, hebben twee pennen; zij die lezen, rekenen en latijn onderwijzen, hebben drie pennen. Deze laatsten zijn groote geleerden. Maar 't is groote schande onwetend te zijn. Doet zooals de lieden van Queras.

Aldus sprak hij, ernstig en vaderlijk; bij gemis aan voorbeelden bedacht hij gelijkenissen, die recht op het doel afgingen, met weinig woorden maar veel beelden. 't Was de welsprekendheid van Jesus Christus uit het hart komende en overredende.

VIERDE HOOFDSTUK

De werken en de woorden één!

In den omgang was hij vriendelijk en vroolijk. Hij schikte zich naar de bevatting der beide oude vrouwen, die haar leven bij hem doorbrachten; wanneef hij lachte, was 't de hartelijke lach van den knaap.

Magloire noemde hem gaarne « Uwe Hoogheid ». Op zekeren dag stond hij op van zijn stoel en ging naar zijn bibliotheek een boek halen. Dat boek stond op eene der hoogste planken. Daar de bisschop klein van gestalte was, kon hij er niet bij.

— Magloire, zeide hij, breng mij een stoel, mijn hoogheid reikt niet tot aan deze plank.

Een zijner verre verwanten, mevrouw de gravin de Lô, liet zelden een gelegenheid voorbijgaan zonder in zijn tegenwoordigheid op te sommen, wat zij « de vooruitzichten » van haar drie zonen noemde. Zij had verscheiden zeer oude bloedverwanten, van welke haar zoons natuurlijk de erfgenamen werden. De jongste van de drie moest van een oudtante honderd duizend franks rente erven; de tweede zou van een oom den hertogstitel bekomen; de oudste moest zijn grootvader in het pairschap opvolgen. De bisschop hoorde meestal zwijgend, deze onschuldige en verschoonbare moederlijke uitweidingen aan. Eens echter scheen hij ernstiger dan gewoonlijk, toen mevrouw de Lô wederom in 't breede van al die erfenissen en van al die « vooruitzichten » sprak. Met eenig ongeduld vroeg zij hem:

— Maar, neef, waaraan denkt ge toch?

—Ik denk aan iets zonderlings, zei de bisschop, 't geen, geloof ik, in St. Augustinus staat, n.l.: Stel uw hoop op hem, van wien ge niet erft.

Een anderen keer ontving hij een brief, het overlijden meldende van een edelman uit het gewest, waarin met weidsche praal, behalve de waardigheden van den overledene, al de leenheerlijke en adelijke titels van zijn geheel familie waren opgenoemd.

— Welk een breede rug heeft toch de dood, riep hij. Welk een verbazenden last van titels geeft men hem te dragen en hoeveel geest moeten de menschen hebben om aldus het graf aan de ijdelheid dienstbaar te maken!

Bij gelegenheid maakte hij van vriendelijke scherts gebruik, die meestal een ernstigen zin bevatte. In de vasten kwam een jonge kapelaan te Digne en predikte in de hoofdkerk. Hij was vrij welsprekend. Zijn preek had de liefdadigheid tot onderwerp. De rijken vermaande hij, om aan de armen te geven, ten einde aan de hel te ontkomen, welke hij zoo ijselijk mogelijk afschilderde, en om den hemel te verwerven, dien hij heel aangenaam en begeerlijk voorstelde. Onder zijn gehoor bevond zich een rijk koopman, die zich uit de zaken had teruggetrokken, en een kleinen woekerhandel dreef. Hij heette Géborand en had met het fabrikeeren van grof laken, sergie en dergelijke stoffen, twee miljoen overgewonnen. In zijn geheele leven had Géborand geen aalmoes aan een ongelukkige gegeven. Sedert deze predikatie echter merkte men op, dat hij alle zondagen een stuiver aan de oude bedelaarsters in het kerkportaal gaf. Het recht van daar te staan was aan zes arme vrouwen toegestaan. Eens zag de bisschop hem die aalmoes geven en zeide glimlachend tot zijn zuster:

— Zie! mijnheer Géborand koopt voor een stuiver den hemel.

Wanneer het de liefdadigheid betrof, liet hij zich door geen weigering afschrikken, maar hij vond dan woorden, die tot nadenken brachten. Eenmaal kollekteerde hij in een gezelschap voor de armen; er bevond zich de markies de Champtercier, een oude rijke vrek, die tegelijkertijd ultra-royalist en ultra-Voltairien was. Zulke zeldzaamheden hebben bestaan. Toen de bisschop hem naderde, tikte hij hem op den arm en zei:

— Mijnheer de markies, ge moet mij iets geven.

De markies keerde zich om, en antwoordde droog:

— Monseigneur, ik heb mijn armen.

— Geef ze mij, hernam de bisschop.

Op zekeren dag hield hij in de kathedraal de volgende preek:

— Geliefde broeders, goede vrienden! In Frankrijk zijn één miljoen driehonderd twintig duizend boerenhuizen met slechts drie openingen; één miljoen achthonderd zeventien duizend met slechts twee: de deur en het venster; en eindelijk drie honderd zes-en-veertig duizend hutten met slechts één opening: de deur. De reden hiervan is de belasting op deuren en vensters. Verbeeldt u nu arme gezinnen, oude vrouwen, kleine kinderen, die daarin verblijf houden, en 't is geen wonder dat er koortsen en andere ziekten heerschen. Helaas; God « geeft » de menschen lucht, maar de wet « verkoopt » ze hun. Ik beschuldig de wet niet; maar ik loof God. In het departement Isère, in dat van Var, in de Alpendepartementen, hebben de boeren niet eens kruiwagens, den mest vervoeren zij op hun rug; zij hebben geen kaarsen, maar branden houtspaanders of eindjes touw, die in pek zijn gedoopt. Zoo is het in geheel Opper-Dauphiné. Zij bakken brood voor een half jaar en stoken den oven met gedroogden koedrek. Des winters hakken zij dat brood met de bijl stuk, en laten het vier-en-twintig uren in water weeken om het te kunnen eten. Broeders, hebt mededoogen! Ziet hoe men rondom u lijdt!

In Provence geboren, kende hij al de tongvallen van het zuiden en sprak die met de bewoners. Dit had hem bij de bevolking bemind gemaakt en er niet weinig toe bijgedragen om hem aller harten te openen. Hij was in de stulp en in het gebergte te huis. Hij wist de verhevenste zaken in de eenvoudigste volkstaal te zeggen. Daar hij alle talen sprak, vond hij den weg tot aller harten.

Overigens was hij niet voorbarig en zonder de omstandigheden in aanmerking te nemen. Laten wij zien, op welke wijs de misslag ontstaan is, placht hij te zeggen.

Daar hij, zooals hij zich zelven glimlachend noemde, een « voormalige zondaar » was, verschanste hij zich niet achter een harde strengheid, en openlijk verkondigde hij, niettegenstaande het wenkbrauwenfronsen der zoogenaamde strenge deugd,: een leer, die men vrijwel in de volgende woorden kan samenvatten:

« De mensch draagt zijn vleesch, tevens als een last en als een verzoeking. Hij sleept het voort en geeft er aan toe.

» Hij moet het bewaken, bedwingen, onderdrukken, en niet dan in den uitersten nood er aan gehoorzamen. Door deze gehoorzaamheid kan hij nog zondigen; maar zulk een zonde is vergeeflijk. 't Is een val, maar een val op de knieën, die met het gebed eindigen kan.

(Wordt vervolgd.)